

MSOMAS – Master i sosialfag

Universitetet
i Stavanger

Innflytelse uten alternativ

*«Hvordan ivaretas barnets perspektiv og barns rett til medvirkning ved uplanlagte flyttinger
under barnevernets omsorg?»*

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Institutt for sosialfag

Stavanger 15.11.2021

Veileder: Professor Hulda M. Gunnarsdottir

Av: Birgitte L. Hebnes

Universitetet i Stavanger

Antall ord i besvarelsen; 25145

(NB! Ord på forside teller ikke med)

Forord

Dette har vært en berg- og dalbane av en prosess. En prosess med en bratt lærestige, som store deler av tiden har opplevdes som overveldende. Jeg vil først og fremst takke Hulda Gunnardsdottir som jeg var så heldig å få utdelt som veileder. En veileder som sitter inne med så utrolig mye kunnskap og evne til å motivere meg. Jeg har møtt på utfordringer og mangel på motivasjon, men med veiledning fra Hulda har jeg klart å holde motet oppe. Takk! Videre vil jeg takke min samboer Alexander som har støttet meg i alle nedturene jeg har hatt gjennom denne prosessen. Han har stått på og avlastet meg i hverdagen slik at jeg skal klare å gjennomføre studien. Kamilla, Maren, Tina og Camilla, mine kjære medstudenter, takk for hjelp, støtte og motiverende ord. Takk til familien mamma, pappa, storesøster Ida og lillebror Matias som også har brukt tid og krefter på å motivere meg til å fullføre studien.

Til slutt vil jeg klappe meg selv på skulderen. Jeg er stolt av at jeg har klart å gjennomføre studien tross travel hverdag og motgang. I studien har jeg slitt med å ha tro på meg selv og har derfor hatt utfordringer med å motivere meg selv. Men her er jeg skrivende på mitt siste avsnitt.

Sammendrag

Denne studien tar for seg hvordan barns medvirkning ivaretas i uplanlagt flytting fra fosterhjem. Formålet var å utforske tematikken i håp om å få mer kunnskap om hvordan medvirkningsretten kommer frem i akutte situasjoner slik som uplanlagt flytting.

Problemstillingen har vært; «*Hvordan ivaretas barnets perspektiv og barns rett til medvirkning ved uplanlagte flyttinger under barnevernets omsorg?*».

I studien tok jeg i bruk kvalitativ forskningsmetode med semistrukturert intervju. Det ble gjennomført intervju med to ungdommer som tidligere hadde opplevd uplanlagt flytting, samt fire fagpersoner som jobbet med tematikken. Studien er utforskende og innebefatter både hermeneutisk, fenomenologisk og kritisk forsknings perspektiv.

Studiens teoretiske forankring tar utgangspunkt i medvirknings perspektivet ved å se på kontaktpersoners byråkratiske rolle og elementer som betraktes som viktige for medvirkning. Studien viser at medvirkning i uplanlagt flytting er vanskelig. Den reelle medvirkningen viser seg på mange måter å være fraværende da barna i uplanlagt flytting i grunnen ikke har noen

alternativer å ha innflytelse på. Dette da avgjørelsen allerede er tatt. Informasjon fremkommer dermed som en viktig faktor i medvirkningsretten til barn som utsettes for uplanlagt flytting.

Abstract

This study addresses how children's participation is taken care of in unplanned moves from foster care. The purpose was to explore the topic in the hope of gaining more knowledge about how the right of participation emerges in sudden situations such as unplanned moves. The research question has been: «How are the child's perspective and children's right to participate in unplanned moves under the child welfare care?»

In the study I used a qualitative research method with a semi-structured interview. Interview's were conducted with two young people who had previously experienced unplanned moves, as well as four professionals who worked with the topic. The study is exploratory and includes both hermeneutic, phenomenological and critical research perspectives.

The study's theoretical foundation is based on the participation perspective by looking at the bureaucratic role of contact persons and elements that are considered important for participation. The study shows that participation in unplanned moves is difficult. The real participation turns out to be absent in many ways, as the children in unplanned moves basically have no alternatives to influence the decision. This is because the decision has already been made. Information thus emerges as an important factor in the right of participation of children who are exposed to unplanned moves.

Innhold

1.0 Innledning.....	6
1.1 Studiens tematikk og forskningsspørsmål.....	7
1.2 Studiets innramming og disposisjon	9
1.3 Begrepsavklaring	10
1.3.1 Fosterhjem.....	10
1.3.2 Uplanlagt flytting	10
1.3.3 Barns reelle medvirkning.....	10
1.4 Lovgrunnlag	10
2.0 Kunnskapsgrunnlag: Risiko- eller beskyttelsesfaktor?	12
2.1 stabilitet og kontinuitet.....	12
2.2 Relasjonens betydning	12
3.0 Tidligere forskning.....	13
3.1 Uplanlagt flytting fra fosterhjem.....	13
3.2 Barns medvirkning.....	14
4.0 Teoretisk forankring	17
4.1 Kontaktpersoner er Bakke-Byråkrater	17
4.2 Fire elementer viktig for barns medvirkning	19
4.2.1 «Rom»	20
4.2.2 «Stemme»	21
4.2.3 «Tilskuere»	21
4.2.4 «Innflytelse»	22
5.0 Forskningsmetode	23
5.1 Fortolkende vitenskapsteori.....	23
5.2 Utvalg.....	24
5.3 Avgrensning	25
5.4 Rekruttering av informanter	25
5.5 Datainnsamling: Semistrukturert intervju.....	27
5.6 Analysemetode.....	27
5.6.1 Tematisk analyse	27
5.7 Validitet, reliabilitet og overførbarhet	31
5.7.1 Validitet	31
5.7.2 Reliabilitet.....	31

5.7.3 Overførbarhet.....	32
6.0 Presentasjon av funn.....	33
6.1 Fosterbarns perspektiv på opplevelsen av uplanlagt flytting og hvordan de opplevde at medvirkningen ble ivaretatt.....	33
6.1.1 Informasjon og åpenhet.....	33
6.1.2 Avvisning og relasjonsbrudd.....	35
6.1.3 Ustabilitet og uforutsigbarhet.....	37
6.1.4 Mestring.....	39
6.2 Fagpersoners perspektiver og erfaringer rundt uplanlagt flytting, og i hvilken grad det er mulig å tilrettelegge for medvirkning i uplanlagt flytting:.....	40
6.2.1 System og samarbeidet.....	41
6.2.2 Informasjon.....	43
6.2.3 Tillit og relasjonsbruddet.....	45
6.2.4 Beskyttelse.....	45
7.0 Innflytelse uten alternativ.....	47
7.1 Relasjonens betydning.....	50
7.1.1 «Angst for fremtiden».....	51
7.1.2 Broen til barns engasjement for medvirkning.....	52
7.2 Systemet betydning.....	54
7.2.1 «Den byråkratiske driten».....	55
8.0 Avslutning og konklusjonen.....	57
8.1 Oppsummering og avsluttende bemerkning: « <i>innflytelse uten alternativ</i> ».....	57
8.2 Oppgavens styrker, svakheter og utfordringer.....	57
8.3 Behov for videre forskning og implementering i praksis.....	58
9.0 Referanser.....	60
Vedlegg 1 – Intervjuguide master 2021.....	64
Vedlegg 2: Informasjonsskriv Utvalg 1.....	66
Vedlegg 3: Informasjonsskriv utvalg 2.....	71
Vedlegg 4: Samtykkeerklæring.....	76

1.0 Innledning

Barn som er under barnevernets omsorg har ofte levd i vanskelige relasjoner over lang tid, og har erfart svik og brudd. De er derfor spesielt sårbare når omsorgsrelasjoner bryter sammen og kan medføre enda større utfordringer enn før flyttingene fant sted (Borge, 2018, s. 98; Kvello, 2019, s. 251). På tross av de store belastningene flyttinger kan medføre antas det å være et stort mørketall av barn som utsettes for uplanlagt flytting fra fosterhjem. Det antas derimot at mellom 20-50 % av barn i fosterhjem opplever uplanlagt flytting (Jedwab, Xu & Shaw., 2020; Barne-, ungdom og familieetaten, 2015, s.4). Barne-, ungdom- og familieetaten region sør og vest fant blant annet i sin studie at av de 449 fosterhjemmene som deltok, så erfarte 282 av dem uplanlagt flytting (bufetat, 2015, s.4). I studie betraktes dette omfanget som problematisk da flere relasjonsbrudd og ustabilitet i familieforhold kan være sentrale risikofaktorer for negativ utvikling hos barnet (Kvello, 2019, s. 117). Uplanlagt flytting handler om at barnet må flytte fra fosterhjemmet før planlagt med bakgrunn i uforutsette faktorer som blant annet atferds utfordringer, uforutsette helseutfordringer, konflikter o.l. (Backe-Hansen, Christiansen & Havik., 2013). Fosterhjem betraktes som det mest brukte tiltaket for barn som ikke kan bo i sitt biologiske hjem. I utgangen av 2020 ble det registrert at 9450 barn var plassert i fosterhjem (Barne-, ungdom og familiedirektoratet, 2021). Det kan tenkes at dette er den muligheten flere av barna har til et «normalt» og trygt familieliv, men der det for flere barn medfører ytterligere belastning med bakgrunn i de mange flyttingene samt relasjonsbruddene (Kvello, 2019, s. 250–251).

I mai 2021 publiserte NRK artikkelen «Alvorlig lovbrudd i barnevernssak: - Barnet måtte flytte 15 ganger» (Andersen, 2021). I artikkelen påpekes det et lovbrudd og en systemsvikt som ble utført av den kommunale- og statlige barnevernstjenesten, da de ikke ga et sårbart barn den omsorgen barnet hadde behov for (Andersen, 2021). Sviktet hadde ført til negativ betydning for barnet som ble beskrevet å ha et stort behov for en oppvekst med stabilitet og trygghet (Andersen, 2021; Bunkholdt, 2017; Kvello, 2012, 2019). Heldigvis er ikke denne sakens hyppige og utallige flyttinger hverdagskost og den ble beskrevet som svært alvorlig, spesiell og sjelden (Andersen, 2021). Statsforvalteren påpekte at en av årsaken til de hyppige flyttingene var manglende involvering av barnet (Andersen, 2021). I følge statsforvalteren ivaretok ikke barnevernstjenesten barnets rett til å medvirke i stor nok grad (Andersen, 2021).

Fokuset på barnets medvirkning har fått større plass i tankegangen om hvordan en skal komme frem til og vurdere hva som er til barnets beste. Barnets medvirkning går med dette hånd i hånd med prinsippet om barnets beste (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017, s.

44–45). Barnekomiteen har uttalt at barnet skal være målet, og at for å nå dette målet må vi høre på barna det gjelder (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017, s. 45). For å oppnå en medvirkning som kan bidra til dette må det dyrkes et godt samarbeid mellom barnevernet, barnet, biologiske foreldre og fosterforeldre (Barne- og likestillingsdepartementet, 2021, s. 107). Barnevernsproffene uttrykte et ønske om å endre ordlyden fra «medvirkning» til «samarbeid med barn og unge» (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017, s. 44). Ønske tydeliggjør samarbeidet som en sentral og viktig faktor i det medvirkning innebærer. Det parallelle løpet mellom medvirkning og samarbeid underbygges også av lovutvalget fra 2017, der de skrev at et godt samarbeid danner grunnlaget og tilrettelegger for ivaretagelsen av barnets medvirkning, og derav barnets beste (Barne- og likestillingsdepartementet, 2021, s. 107). Selv om medvirkning i dag har fått et større fokus både i rettslig og teoretisk forstand kan en derimot se en mangel på tilretteleggingen av barnets medvirkning i praksis. Balansen mellom barns sårbarhet og autonomi blir påpekt som en sentral utfordring i fagpersoners medvirkningsforståelse. Et dominerende barnesyn med fokus på sårbarhet bidrar med dette til å redusere betingelser for reell medvirkning (Brun & Toresen, 2018, s. 13–14; Hasle, Olson, Høiseth & Kildal., 2021, s. 5).

1.1 Studiens tematikk og forskningsspørsmål

Hvordan barns medvirkning blir ivaretatt under uplanlagte flyttinger fra fosterhjem er temaet som utforskes i studien. Barn under barnevernstjenestens omsorg har levd under oppvekstvillkår preget av ustabilitet og utrygghet (Kvelling, 2019, s. 250–251). Når barnevernstjenesten fører omsorgsovertakelse over barn er formålet å tilrettelegge for en stabil, trygg og forutsigbar oppvekst, som er utviklingsstøttene (Havik & Christiansen, 2009). Samtidig viser forskning at fenomenet uplanlagt flytting er et komplekst tema, der det forebyggende arbeidet mot uplanlagt flytting betraktes som sammensatt med flere aktører involvert.

Det å rekruttere private familier til å utføre et «samfunnsoppdrag» som kan betegnes som svært krevende og sårbart kan føre med seg både goder og utfordringer. Bufetat region Sør påpeker blant annet at noen barn trenger mer enn «bare» kjærlighet, og setter søkelys på behovet for fosterhjem med fagkunnskapen, i tillegg til omsorg og kjærlighet (Skavhaug, 2021). De mener at det trengs fosterforeldre som har kunnskap og redskapene til å forstå og imøtekomme det enkelte barnets behov og atferds utfordringer. Det påpekes derimot utfordringer i å rekruttere nok fosterforeldre med slike kunnskaper og ferdigheter. Dette kan da føre til konsekvenser der flere barn opplever brudd i fosterhjemmet (Skavhaug, 2021).

Fosterhjemsarbeidet er stadig i endring for å forbedres, både når det gjelder kvaliteten i rekruttering av fosterhjem, barnets behov for å være i sentrum og oppfølgingen underveis (Barne- og likestillingsdepartementet, 2021). Dette vises blant annet igjen i den nye barnevernsreformen som kommer i 2022 (Barne- og likestillingsdepartementet, 2021). Reformen legger blant annet vekt på å styrke barns rettigheter i fosterhjems plasseringer, der deres medvirkning påpekes som sentral (barne- og likestillingsdepartementet, 2021). Endringen legger føring for at det kommunale barnevernet skal overta det meste av arbeidet som omhandler rekruttering og oppfølging av fosterhjem (Barne- og likestillingsdepartementet, 2021), slik at barn som bosettes i fosterhjem skal ha en mer helhetlig, stabil og forutsigbar opplevelse (barne- og likestillingsdepartementet, 2021). Dette kan også bidra til utfordringer i arbeidspresset på kommunalt nivå.

I studien utforskes barnets medvirkning som en beskyttelses faktor, som kan bidra til at barnet opplever mer kontroll og forutsigbarhet i en situasjon som tilsvarende ikke er stabil eller forutsigbar. I studien legges det derfor vekt på medvirkning som beskyttende i form av relasjonelt og individuelt utviklingsstøtten. Der studiens bakgrunn og startende perspektiv bygges på at ivaretagelse av medvirkning medfører at barn opplever med kontroll i livet. I den forstand legges det vekt på at medvirkning i en uplanlagt flytting kan bidra til opplevelsen av at situasjonen er mer håndterbar for barnet og gjerne begrense ytterligere belastninger.

Med bakgrunn i studiens tematikk er det utformet følgende forskningsspørsmål;

«Hvordan ivaretas barnets perspektiv og barns rett til medvirkning ved uplanlagte flyttinger under barnevernets omsorg?»

Videre ble det også formet tre forskningsspørsmål som skal bidra til å systematisere hvilke elementer som er viktige for å besvare hovedspørsmålet;

- 1. «Hvordan opplever fosterbarn som har opplevd uplanlagte flyttinger at deres perspektiv og rett til medvirkning ble ivaretatt?»*
- 2. «Hvordan mener saksbehandlere at barnets perspektiv og rett til medvirkning kan/skal ivaretas ved uplanlagte flyttinger fra fosterhjem?»*
- 3. «Hva fremmer eller hemmer ivaretagelse av barnets perspektiv og rett til medvirkning ved uplanlagte flyttinger fra fosterhjem?»*

1.2 Studiets innramming og disposisjon

Studien vil gjennomgående bære preg av en sammenfatning av et relasjonelt- og system perspektiv. Dette basert på funn i studiens data. Studien rammes inn ved bruk av Brunfenbrennes bioøkologiske modell; mikro-, meso-, ekso- og makroivået (Boon, Cottrell, King, Stevenson & Millar., 2012, s. 390). Begrunnelsen for dette er at studien bærer preg av systemaspektet i form av medvirkningsperspektivet. Samt tanken om at barn under barneverntjenestens omsorg lever i direkte relasjon til systemet. Ivaretagelsen av barnets medvirkning i uplanlagte flyttinger vil i stor grad begrunnes med deres direkte forhold til systemet, som er plassert på ekso- og makronivå (Boon et al., 2012, s. 390). Videre vil modellen være viktig som en innramming ettersom medvirkning er sammenfallende med samarbeidet mellom instanser og voksne som er i kontakt med barnet. Dette samarbeidet befinner seg på mesonivået (Boon et al., 2012, s. 390). Videre vil barnet være direkte offer for organisatoriske føringer som befinner seg på eksonivå (Boon et al., 2012, s. 390). Samfunnets fellessyn på barn som sårbare bidrar til å redusere barns muligheter til å medvirke. Et slikt totalitært samfunnssyn kan sammenfattes med samfunnets normer og kulturelle syn, som i Brunfenbrenners modell befinner seg på makronivå (Boon et al., 2012, s. 390).

Først vil studien ta for seg det overordnede grunnlaget, begrepsavklaring, lovverket, kunnskapsgrunnlaget, samt tidligere forskning. Videre presenteres studiets teoretiske forankring, som består av Michael Lipskys teori om «bakke-byråkratene» (Lipsky, 2010) og Laura Lundy's fire elementer for medvirkning (Lundy, 2007). Lundy's teori ble valgt da den tar for seg hvilke elementer som er viktig for barns mulighet for å medvirke. Videre ble Lipsky's teori valgt med bakgrunn i at den belyser utfordringene bakke-byråkratene står ovenfor i slike situasjoner. Medvirkningsperspektivet er fokuset i studiets teoretiske forankring da medvirkning som beskyttelses faktor kommer frem i flere studier parallelt med studiens data, samt at barnets medvirkning ofte ser ut til å være fraværende i uplanlagte flyttinger. Noe studien stiller seg kritisk til. Dette med bakgrunn i føringer fra myndigheter og organisasjoner, behov til fosterforeldre, behovet til biologiske foreldre og ikke minst behovet til barnet selv, som kan medføre større hindringer i ivaretagelse av barnets medvirkning. Forsknings- og analysemetoden som er valgt for studien blir presentert. Forskningsmetoden som er valgt er kvalitativ metode med et hermeneutisk, fenomenologisk og kritisk forsknings perspektiv. Dette da studie har et utforskende perspektiv, med formål å se på individets opplevelse og erfaringer rundt temaet. Den kritiske delen omhandler studiens synliggjøring av mangel på å sette barnet i sentrum under uplanlagt flytting fra fosterhjem. Analysemetoden

som er valgt er tematisk analyse. Denne er valgt for å skape et mer strukturert forhold til datasettet der funnene blir satt inn i temaer som er gjennomgående i datasettet. Funnen bli også presentert. Videre vil funnen drøftes i lys av teori.

1.3 Begrepsavklaring

1.3.1 Fosterhjem

Et fosterhjem er en familie som på vegne av barnevernstjenesten tar imot barn som av ulike grunner ikke kan bo hjemme med sine biologiske foreldre lenger. Dette kan enten være midlertidig eller permanent. Det finnes ulike former for fosterhjem blant annet ordinære fosterhjem, slekts- eller nettverksfosterhjem, beredskaps- og krisefosterhjem, forsterket fosterhjem og behandlingsfosterhjem (barne,- ungdom og familiedirektoratet, u.å).

1.3.2 Uplanlagt flytting

Utilsiktete flytting går ut på at en flytting skjer tidligere enn planlagt, og som regel med bakgrunn i uforutsette vansker som oppstår (Backe-Hansen et al., 2013, s. 13). For å definere om en flytting er utilsiktet vil det å se på hva som forårsaket flyttingen være sentralt (Backe-Hansen et al., 2013, s. 15). Uplanlagt er synonymt med utilsiktet, og videre i studien vil uplanlagt bli brukt istedenfor utilsiktet.

1.3.3 Barns reelle medvirkning

Medvirkning handler om å delta og å være involvert i det som gjelder en selv, og ha mulighet til å påvirke beslutningen (Bunkholdt, 2017, s. 141). Medvirkningsperspektivet tar utgangspunkt i troen på at alle mennesker innehar iboende ressurser, og at mennesker har evne til å delta i beslutninger og handlinger som gjelder deres eget liv (Bunkholdt, 2017, s. 141).

1.4 Lovgrunnlag

I barnevernloven § 1-6 «barns rett til medvirkning» står det:

«Alle barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, har rett til å medvirke i alle forhold som vedrører barnet etter denne loven. Barnet skal få tilstrekkelig og tilpasset informasjon og har rett til fritt å gi uttrykk for sine synspunkter. (...)» (Barnevernloven, 1992, § 1-6)

Bestemmelsen er ny og ble utarbeidet i den nye lovendringen fra 2017. I forarbeidet til bestemmelsen vektlegges barns tilgang på tilpasset og tilstrekkelig informasjon som en stor faktor i medvirkningsmulighetene. Etter bestemmelsen gis barn en ubetinget og selvstendig

rett til å medvirke i alle forhold som berører dem. Dette betyr blant annet at barnet i tillegg til å ha medvirkningsrett i beslutningsprosesser har medvirkningsrett iblant annet valg av fosterhjem og institusjon. Dette kan ofte føre med seg store utfordringer i barnets medvirkningsmuligheter, og vil bli nærmere gått inn på senere i studien. Barnet har en rett, men ikke en plikt til å medvirke. Det er derimot fagpersoners plikt til å tilrettelegge for barnets medvirknings muligheter etter barnevernloven (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017, s. 39–43).

2.0 Kunnskapsgrunnlag: Risiko- eller beskyttelsesfaktor?

2.1 stabilitet og kontinuitet

Barn som bor i fosterhjem har hatt en oppvekst preget av omsorgssvikt, der oppvekstvilkårene har vært iført mangel på stabilitet, kontinuitet og trygghet. Bunkholdt (2017, s.47) påpeker stabilitet og kontinuitet som viktige forhold for barns oppvekstvilkår. Med stabilitet menes at barnet opplever den voksnes evne til å gi en omsorg der de oppfattes som forutsigbar og til å stole på (Bunkholdt, 2017, s. 47). Kontinuiteten beskrives som den sammenhengende livshistorie og handler om at barnet er omgitt av de samme menneskene (Bunkholdt, 2017, s. 47). Stabil og god voksenkontakt, samt kontinuitet i barnets omsorgsrammer er viktige faktorer som belyses i søket etter barnet best som bærende prinsipp i barnevernsarbeidet (Nyseter, 2021), jf. Bvl § 4-1 (barnevernloven, 1992, §4-1). Videre beskriver hun at forholdet mellom stabiliteten og kontinuiteten blir satt på prøve i fosterhjemsarbeidet (Bunkholdt, 2017, s. 46–49 og 153–154), noe som kan skape utfordringer i hvordan barnets beste ivaretas.

2.2 Relasjonens betydning

Barn som bor i fosterhjem, har ofte større utfordringer med å tilpasse seg nye relasjoner og imøtekomme andre utfordringer i livet, enn barn som vokser opp under stabile og forutsigbare oppvekstvilkår (Borge, 2018, s. 98; Kvello, 2012, 2019, s. 250–251). Barn er prisgitt voksne, og dette spesielt sine primære omsorgspersoner. Om barnet utvikler positive eller negative tilknytningsmønstre avhenger av de emosjonelle båndene barnet har til sine primære omsorgspersoner, trygge eller utrygge (Kvello, 2012, s. 117). Barn som barnevernet har omsorgen for har opplevd sine primære omsorgspersoner som utrygge omsorgspersoner. Disse relasjonserfaringene generaliserer barnet til forventninger om hvordan andre relasjoner er. Dette kalles barnets indre arbeidsmodell (Kvello, 2012, s. 117). Barn som har utviklet en indre arbeidsmodell som bærer preg av svik og brudd i relasjoner kan skape store hindringer i barnets senere relasjonsetableringer. For flere av barna kan de tidligere erfaringene medføre vansker med å tilpasse seg forsterfamilien. I de mest alvorligste tilfellene kan dette medføre brudd i relasjonen mellom fosterforeldrene og barna. Med dette tatt i betraktning vises også betydningen fosterforeldres kunnskap og kompetanse (Skavhaug, 2021) kan ha for å forebygge flytting. Kvello påpeker at brudd i relasjoner og flere flyttinger vil være noen av de sentrale risikofaktorene for negativ utvikling hos barn (Kvello, 2019, s. 251–251). Studier viser videre at en slik flytting legger grunnlag for ytterligere belastninger for barnet både i form av psykiske og sosiale vansker (Bunkholdt, 2017, s. 153–154; Ødegård et al., 2015)

3.0 Tidligere forskning

Ut ifra søkeresultatene fra litteraturgjennomgangen har jeg funnet lite forskning som knyttes direkte oppimot barns medvirkning i uplanlagt flytting fra fosterhjem. Det har derimot kommet frem studier som separert tar for seg barns medvirkning i barnevernet og opplevelser rundt uplanlagt flytting fra fosterhjem. Jeg har, i litteraturgjennomgangen, tatt i bruk ulike søkemotorer slik som Oria, Google Scholar, Idunn og Lovdata, for å nevne noen. Ulike søkeord som; *Barn-medvirkning, medvirkning, deltakelse, barn-deltakelse, uplanlagt flytting-fosterhjem, ustabilitet-fosterhjems plassering, utilsiktet flytting-fosterhjem, barns perspektiver-uplanlagt flytting, uplanlagt flytting-årsak o.l.* Samt ordene oversatt på engelsk; *Childrens-participation, participation, unplanned moves- fostercare, Childrens perspective-unplanned moves, unplanned moves-couses m.m.* Ut ifra søkene har jeg kommet frem til et større utvalg av forskning som knyttets til fosterforeldres erfaringer og opplevelser rundt uplanlagt flytting og årsak til uplanlagt flytting sett fra fosterforeldres eller fagpersoners perspektiver. Dette sammen med forskning som ser på tiltak som kan forebygge eller motvirke uplanlagt flytting. Gjennomgående i søkeresultatene kommer det frem barns atferds som en av hovedårsakene til hvorfor uplanlagte flyttingene skjer (Backe-Hansen et al., 2013; Chambers, Cruthfield, Willis, Cuza, Otero, Goddu Harper & Carmichael., 2018; Jedwab et al., 2020; Ødegård, Lohne & Willumsen., 2015). Annen forskning belyser et fravær av barns tilgang på informasjon og involvering i barnevernstjenesten når det gjelder situasjoner som berører dem, der det etterlyses studier som ser på barnas medvirkning i uplanlagt flytting (Backe-Hansen, 2009; Hasle et al., 2021; Heimer, Nasman & Palme., 2018; Husby, Slettebø & Juul et al., 2018; Ormstad, 2020; Seim & Slettebø, 2017; Sæbjørnsen & Willumsen, 2017). Videre fremkommer det i studier et barnesyn som tilsynelatende hindrer barns medvirkning, der saksbehandlere definerer barn som sårbare og i behov for beskyttelse mot øvrig belastninger som deltakelse og involvering kan medføre (Bolin, 2018; Heimer et al., 2018). Med bakgrunn i søkeresultatene har det derfor blitt delt inn i to kategorier tidligere forskning om uplanlagt flytting og deretter tidligere forskning om barns medvirkning.

3.1 Uplanlagt flytting fra fosterhjem

I rapporten gjort i regi av NOVA, «utilsiktet flytting fra fosterhjem – en litteratursammenstilling», ble det utformet en sammenstilling av flere nasjonale og internasjonale studier om årsaken til uplanlagt flytting fra fosterhjem (Backe-Hansen et al., 2013). Denne tar for seg uplanlagt flytting i helhet, med en litteratursammenstilling fra både saksbehandlere, fosterforeldre og fosterbarn sine perspektiver. Her fant de blant annet at det

trengs mer forskning som implementerer tiltak som motvirker uplanlagt flytting (Backe-Hansen et al., 2013, s. 56). Det understrekes blant annet viktigheten med videre satsing i forskningsfeltet når det gjelder å hjelpe barn i fosterhjem med tilknytnings- og emosjonelle vansker. Videre understrekte de at det trengs mer forskning om barn og unges synspunkter, dertil studier som fremmer deres medvirkning (Backe-Hansen et al., 2013, s. 57). Atle Ødegård, Marianne Lohne og Elisabeth Willumsen påpeker også mangel på forskning som inkluderer medvirkning (Ødegård et al., 2015, s. 180). De har skrevet fagartikkelen «Utsiktet flytting fra fosterhjem – en kvalitativ studie av fosterforeldres erfaringer» (Ødegård et al., 2015). Studiens formål var her å se på fosterforeldres perspektiv rundt uplanlagt flytting som prosess. De fant fire hovedfaser i fosterforeldrenes opplevelser; Tilnærming, hverdagen, erkjennelsen og avviklingen. Et sentralt funn var at fosterforeldre påpekte at det var signaler om uplanlagt flytting i forkant av flyttingen. Ødegård m.fl. så derfor med begrunn i studien et behov for økt forskning på brukermedvirkning og samarbeid mellom fosterforeldre og andre deler av hjelpeapparatet. Videre påpeker Backe-Hansen at det trengs studier som ser på elementer som fremmer stabilitet i fosterhjems plasseringen. Dette blant annet gjennom å se på faktorer som skaper suksess både hos fosterforeldre, men også fosterbarna (Backe-Hansen et al., 2013, s. 57; Ødegård et al., 2015, s. 180).

Sally Holland ser mer direkte på forskning gjort i retning av barnas synspunkter og opplevelser. I artikkelen «Listen to children in care» finner hun blant annet mangel på forskning gjort med barn i fosterhjem sine opplevelser og perspektiver i fokus (Holland, 2009). Hun legger derimot til at det er ett felt i utvikling, og at forskningen begynner å gi barnas stemmer mer plass (Holland, 2009).

Backe-Hansen skrev en litteratursammenstilling «Hvordan motvirke og forebygge utilsiktet flytting fra fosterhjem» (Backe-Hansen, 2009). I litteratursammenstillingen fant de blant annet at det var behov for mer forskning gjort omkring barns medvirkning. Det ble blant annet påpekt at til tross for økende forskning rundt barns medvirkning i barnevernet generelt, så var det fravær av forskning gjort omkring barns medvirkning i uplanlagt flytting.

3.2 Barns medvirkning

FHI gjorde i 2020 en systematisk kartleggingsstudie om barn og unges medvirkning i barnevernet (Ormstad, 2020). I dette studiet gjorde de blant annet en undersøkelse fra 55 studier som inkluderte spørsmålet om barn og unges opplevelser og erfaringer med medvirkning. Studiene så på ulike aspekter med medvirkning hos barn og unge, blant annet

deres erfaringer med bruk av talsperson, familie- og brukerråd, egen deltakelse i møter med barnevernstjenesten osv. (Ormstad, 2020, s. 42). I dette kartleggingsstudiet så de også på dilemmaer knyttet til barn og unges medvirkning (22 studier) og videre effekten av medvirkning (5 studier) (Ormstad, 2020, s. 42). Det er derimot ikke funnet studier som spesifikt kartlegger barn og unges erfaringer og opplevelser med egen medvirkning i uplanlagte flyttinger fra fosterhjem.

I 2021 kom artikkelen «Profesjonelles barnesyn-en utfordring for barnets medvirkning?» ut i Fontenes forskning (Hasle et al., 2021). I artikkelen utforsket et knippe forskere profesjonelles forståelse av barns medvirkning iblant annet barnevernstjenesten. «Å balansere mellom sårbarhet og autonomi» ble påpekt som en sentral utfordring i profesjonelles medvirkningsforståelse. De understreker at et barnesyn som fokuserer på sårbarhet reduserer betingelser for reell deltakelse. Dette på tross av uttalte intensjoner om medvirkning (Hasle et al., 2021).

Sissel Seim og Tor Slettebø har skrevet artikkelen «Challenges of participation in child welfare» (Seim & Slettebø, 2017). I studie belyser de blant annet at til tross for feltets økende interesse for barns medvirkning, viser flere studier at barn fortsatt ikke deltar i den grad de skal når familien er involvert i barnevernet. I Seim og Slettebøs studie fant de at sosialarbeidere er motiverte for at barn skal delta og involveres, der det derimot synes å være ulike organisatoriske barrierer. De påpeker blant annet også at barns deltakelse virker å være mer uklar og komplisert enn det som fremkommer i politikken (Seim & Slettebø, 2017).

Brodie m.fl. beskrev i litteraturgjennomgangen sin «Understanding participation: A literature review» fire prinsipper for medvirkning (Backe-Hansen, 2016, s. 44–45; Brodie, Cowling, Nissen, Paine, Jochum & Warburton, 2009, s. 40–41). Her blir det for det første påpekt at en medvirkning må forstås fra ståstedet til de som medvirker, en erfaringsbasert medvirkning. For det andre påpekes konteksten som sentral, der medvirkningen må forstås og ses i sammenheng med helheten og ikke individet alene. Relasjoner ses videre på som nøkkelen til medvirkning, og påpekes som prinsipp nummer tre. Prinsipp nummer fire påpeker videre at vi alltid må være bevisst på at medvirkningen påvirkes av maktrelasjoner som oppstår (Backe-Hansen, 2016, s. 44–45; Brodie et al., 2009, s. 40–41). Disse fire prinsippene er viktige å ha i mente når en skal legge til rette for medvirkning både i praksis, men også i forskning.

Kristoffer Standal Bergli (Bergli, 2017) skrev masteroppgaven «barns stemme og medvirkning i akutte saker: en studie av barnevernets ivaretagelse av barnets rett til å bli hørt og til å medvirke i akutte saker». I studie fant han at håndteringen av akuttsaker har en innvirkning på hvordan barns stemme og medvirkning blir ivaretatt. Det kom frem tre hovedfunn som ble ansett til å ha betydning for barns medvirkning i akutte saker; barnevernets struktur på håndtering av akutte saker, barnevernets organisering av ulike arbeidsmodeller og opplæring og veiledning. Videre ble det påpekt at det forekommer et forbedringspotensial i arbeidet for å ivareta barns medvirkning i akutte saker.

Veronica Paulsen skrev en artikkel om «ungdommers erfaring med medvirkning i barnevernet» (Paulsen, 2016). I studie intervjuet hun 45 ungdommer i alderen 16-26 år om hvordan de opplevde å medvirke i barnevernet. Møterom, alder og relasjon var tre sentrale faktorer for i hvor stor grad barn fikk medvirke. Et sted å ha samtaler ble påpekt som sentralt for at barn skulle ha muligheten for å medvirke. Samtidig fremkom det at økt medvirkning kom sammen med økt alder. Derimot kom det frem at tilstedeværelsen og innflytelsen til barn/ungdom jevnt over lå under det som var føringene for lovverket. Videre fremkom det at relasjonen mellom ungdommen og den ansatte i barnevernet så ut til å ha avgjørende betydning for ungdommenes medvirkning i barnevernet. Hyppig skifte av saksbehandlere ble understreket som en hindring i utvikling av en god nok relasjon, som bar preg av tillit, der tilliten var viktig for at ungdommene skulle oppleve nok trygghet for å snakke.

4.0 Teoretisk forankring

Studiets formål er å utforske *hvordan barns medvirkning ivaretas i uplanlagt flytting*. Denne oppgaven er sammensatt og kompleks da det er flere elementer som både begrenser og hindrer barnets medvirkning. Ivaretagelse av barnets medvirkning er en oppgave som styres både av de relasjonelle- samt de systematiske aspektene ved arbeidet. For å utforske dette temaet er studiets teoretiske forankring valgt; Michael Lipskys teori om Bakke-byråkratene og Laura Lundy's fire elementer som er viktige for at barn har mulighet for å medvirke. Begge teoriene blir sett i sammenheng av hverandre og utfyller hverandre på flere områder. Lipsky ser på forholdene bakkebyråkratene arbeider under i form av ressurser, forventinger, føringer m.m. Mens Lundy konkret legger vekt på de elementene som skal til for at barn skal ha mulighet for å medvirke. I hvilken grad bakke-byråkratene har de ressursene og føringene som skal til for å legge til rette for de elementene Lundy legger frem vil drøftes senere i studien.

4.1 Kontaktpersoner er Bakke Byråkrater

Det er flere elementer som påvirker kontaktpersoners mulighet for å ivareta barns medvirkning i uplanlagt flytting. I tillegg er det elementer som bidrar til tilrettelegging av barnets muligheter for reell medvirkning. Lipsky snakker om de han kaller bakke-byråkratene. Bakke-byråkratene betegner han blant annet som sosialarbeider og ellers de som jobber som byråkratets ansikt utad (Lipsky, 2010). Føringerne bakke-byråkratene jobber under er det som kan påvirke hvilke muligheter de har for å ivareta og tilrettelegge for barns medvirkning i uplanlagt flytting fra fosterhjem. Denne forståelsen sammenfattes også med brufenbrennes fremstilling av makronivået, og hvordan individer påvirkes av føringene som kommer frem systemnivå (Boon et al., 2012). Samtidig vil også barnets muligheter for medvirkning påvirkes av den enkelte bakkebyråkratens skjønnsutøvelse. I barnevernsarbeidet er barnets medvirkning et klart fokus for i hvilken grad det utføres et forsvarlig arbeid, jf. forsvarlighetskravet (Slettebø, Briseid, Brodtkorb, Skjeggestad, Sverdrup & Sørensen., 2019, 15). Bakke-byråkratenes forutsetninger for å utføre et forsvarlig arbeid skal redegjøres for nå. Lipsky påpeker bakkebyråkratiet som en betegnelse på velferdsstatens relasjon til aktørene i eller brukerne av samfunnet. Bindeleddet mellom bakkebyråkratiet og samfunnsaktørene beskriver han som bakke-byråkratene (Lipsky, 2010). Det er bakke-byråkratene som utfører oppdrag på vegne av byråkratiet. Bakke-byråkratene har en unik mulighet til å skape en bro bygget på tillit mellom brukerne av tjenesten, men kan ofte stå i en konflikt mellom brukernes ønske og behov, og byråkratets føringer og prosedyrer. Disse utfordringene forklares blant

annet med at bakke-byråkratene i møte med brukerne skal ivareta brukerne på et relasjonelt nivå, samtidig som de kan stå med motstridene føringer fra byråkratiets side. Føringerne kan blant annet være effektivisering av tjenesten, dokumentasjonsplikten, ressursmangel for eksempel for lite fosterhjem og mangel på tid med for mange oppgaver (Lipsky, 2010, s. 27 og 33–34).

Skjønnsutøvelsen er noe Lipsky (2010, s. 27) påpeker som et sentralt element i bakke-byråkratenes arbeid. Skjønnsutøvelsen kan både være et gode og et onde i utførelsen av arbeidet. Skjønnsutøvelsen kan betraktes som et gode i form av at bakke-byråkratene konstant utfører et samhandlende og relasjonsbyggende arbeid, der utførelsen av arbeidet vil variere fra bruker til bruker, og kontaktperson til kontaktperson. Skjønnsutøvelsen skjer i de fleste tilfeller i direkte kontakt med barnet, mikronivået (Boon et al., 2012, s. 390). Samtidig påvirkes skjønnsutøvelsen av samarbeide som oppstår på mesonivå, samt de føringer som kommer fra ekso- og makronivå (Boon et al., 2012, s. 390) Dette sammenfaller med Vagli (2019, s. 101) sin fremvisning av Habermas sin teori om system og livsverden. Bakke-byråkratenes skjønnsutøvelse gir dem muligheten til å ta i bruk sine egne erfaringer, opplevelser og forståelser for de gitte situasjonene, som beskrives som livsverden (Vagli, 2019, s. 101). På den andre siden kan skjønnsutøvelsen også føre med seg «onder». Lipsky snakker om at målforventningene bakke-byråkratene jobber under har en tendens til å være tvetydige, vage eller motstridene (Lipsky, 2010, s. 27). Tvetydigheten kan skape forvirringer og usikkerheter i utførelsen av arbeidet, og kan utfordre forsvarligheten (Slettebø et al., 2019, s. 15) i arbeidet. Bakke-byråkratene blir konstant kritisert for deres manglende evne til å yte forsvarlig og passende tjenester (Lipsky, 2010, s. 27). Deres ansvar med å utføre systemets føringer og prosedyrer (Vagli, 2019, s. 101), og parallelt samhandling og bygge relasjon med brukerne (Vagli, 2019, s. 101), kan være bestridende. Barnets medvirkning er som nevnt et sentralt element i forsvarlighetskravet til barnevernsarbeidet. Medvirkning kan i flere tilfeller hindres dersom bakke-byråkratene står ovenfor motstridene føringer og forventninger fra organisasjonen, brukerne, fosterforeldre, biologiske foreldre, politikere, media m.m (Lipsky, 2010, s. 34). Lipsky argumenterer for at byråkratisk ansvarlighet praktisk talt er umulig å oppnå blant arbeidere som utøver høy grad av skjønn (Lipsky, s. 159). Spørsmålet om det er pålitelige forhold mellom hva overordnede søker og hva underordnede gjør, blir stilt (Lipsky, s. 160). Barns medvirkning styres i stor grad av to elementer; det relasjonelle aspektet og systemet. Brukernes uvillighet til å være bruker av systemet, samt relasjon til kontaktperson

påvirker barnets medvirkning. De relasjonelle aspektet ved barns medvirkning går som regel hånd i hånd med tid til å utvikle tillit og trygghet.

Begrenset tilgang på ressurser slik som fosterhjem kan også bidra til å redusere barns mulighet for medvirkning. Dette i den grad at den begrenser og hindrer bakke-byråkraters mulighet for å tilrettelegge for reell medvirkning. Barnets mulighet for reell medvirkning ligger dermed i hendene på bakke-byråkratenes skjønnsutøvelse, de føringer de jobber etter samt ressurstilgangen. Med dette sagt vil systemets føringer som bakke-byråkratene jobber under være sentralt for et forsvarlig arbeid. Føringene vil være sentralt for om barnets medvirkning hindres, begrenses eller tilrettelegges for. Bakke-byråkratene jobber som oftest med store saksmengder, som hindrer bakkebyråkratene å utfylle sitt pålagte ansvar (Lipsky, 2010, s. 29).

4.2 Fire elementer viktig for barns medvirkning

Laura Lundy har konseptualisert en modell som skal demonstrere viktige elementer for utøvelse av de vilkår som legges til grunn i Barnekonvensjonen Art.12, «barns rett til å bli hørt» (Lundy, 2007, s. 932; Barnekonvensjonen, 1999, art.12). I utforming av denne modellen har hun satt kritisk søkelys på at art.12 kun påpeker viktigheten med at barns stemme blir hørt. Hun mener med dette, slik som artikkelens overskrift uttrykker at «voice is not enough» (Lundy, 2007). Med dette har hun da konseptualisert en modell med fire viktige elementer for barns medvirkning; «rom», «stemme», «innflytelse» og «tilskuere» (Lundy, 2007, s. 932), se figur 1 under. Modellen er utviklet med bakgrunn i BK. Art. 12 (Barnekonvensjonen, 1999, art.12).

Figur 1: Lundy's fire elementer for medvirkning (Lundy, 2007).

I dette studien vil disse fire elementene ses i sammenheng med barnevernlovens paragraf om barns medvirkning § 1-6 (barnevernloven, 1992, § 1-6). Dette da barnevernloven er særloven som barneverntjenesten direkte forholder seg til. Barnekonvensjonene, som er ratifisert inn i norsk lov, er derimot styrende for at barns rett til å bli hørt er satt slik i fokus i norsk lov. En vesentlig forskjell som er kommet i den siste endringen (Barne- og likestillingsdepartementet, 2017) er at det i Bvl. § 1-6 tydelig gis uttrykk for barns rett til medvirkning, og ikke bare barns rett til å bli hørt. Dette skillet tydeliggjør derimot at barnet har en rett til å delta i beslutninger, vurdering og avgjørelser, medvirke, og ikke bare bli hørt i sakene. Endringen i barnets medvirkning kan på mange måter ses i sammenheng med endringsprosessen medvirkningsdiskursen har vært gjennom på politisk nivå (Askheim, 2017). Samt i hvilken grad barnesynet om barn som sårbare og i behov for beskyttelse eller barn som selvstendige individer er dominerende. Dette illustrerer også hvordan politikken kommer i et direkte relasjon til barn under barnevernets omsorg (Boon et al., 2012, s. 390). Barn som selvstendige aktører og i kapasitet til å forstå sin situasjon og dermed også medvirke eller medprodusere beslutninger er dermed mer sentralt i den politiske og teoretiske forståelsen.

4.2.1 «Rom»

Elementet om «rom» handler om at barn må bli gitt muligheten for å kunne uttrykke sine perspektiver (Lundy, 2007, s. 933), et «rom» hvor barn og unge blir motivert og engasjert til å uttrykke seg (Lundy, 2007, s. 933). Dette betyr at fagpersonene har en plikt til å sikre barns motivasjon og engasjement i å uttrykke sine meninger (Lipsky, 2010). Lundy påpeker videre at dette må gjøres ved å invitere og engasjere barna til å uttrykke seg, istedenfor kun å opptre som en tilskuer av barnas perspektiver, dersom barna skulle komme til å uttrykke dem (Lundy, 2007, s. 933–934). For å sikre barnas muligheter for å uttrykke seg understreker Lundy viktigheten med en åpen dialog om medvirkningen med barna. Denne dialogen vil være det som kan betegnes som broen inn til barnas engasjement for å uttrykke seg. Først påpeker hun at vi må snakke med barna om hva de mener påvirker dem, og hvordan de vil være involvert i avgjørelser (Lundy, 2007, s. 934). Ifølge Lundy uttrykker flere barn at situasjoner de får medvirke i allerede er forhåndsbestemt av de voksne (Lundy, 2007, s. 934), noe som tilsynelatende viser til det motsatte av det som ligger i elementet «rom». Dette fordi det som blir tilbudt barna når de skal uttrykke sine meninger skal oppleves som trygt for barna. En trygg plass der barna skal kunne uttrykke seg uten å være redd for å bli irettesatt eller få represalier (Lundy, 2007, s. 934). Barns bidrag til hvordan, hvorfor, hva og hvor de vil uttrykke sine meninger er derfor svært viktig, og underbygges med at det skal være

inkluderende hvor alle barns ulike perspektiver og behov blir inkludert (Lundy, 2007, s. 934). For å forstå et barns deltakelse må vi forstå hvordan deltakelsen er forankret i sted og rom (Brodie et al., 2009, s. 40). Deltakelsen må forstås i konteksten den skjer i. Barn under barnevernets omsorg lever under forhold som i mye større grad direkte påvirkes av byråkratiet og velferdssystemet (Boon et al., 2012, s. 390). Bronfenbrenner beskriver en slik påvirkning ved å påpeke systemets ulike innvirkninger på ulike måter i det nivået (Boon et al., 2012, s. 390). Tatt dette i betraktning vil barnas rett til medvirkning være en sentral og viktig faktor i deres hverdagsliv, ettersom barnas lever under et direkte forhold til systemet. På samme tid påvirkes gjerne disse barna mer tydelig av samfunnets verdisystemer (Boon et al., 2012, s. 390; Hasle et al., 2021), i forhold til hva som betegnes som et modent nok barn; barns kapasitet, barns behov for beskyttelse, barns sårbarhet og risiko.

4.2.2 «Stemme»

Elementet om «stemme» handler om at det må bli tilrettelagt for at barn skal uttrykke sine perspektiver (Lundy, 2007, s. 933). Lundy understreker her at barns rett til å uttrykke sine perspektiver ikke er avhengig av deres kapasitet til å uttrykke et modent perspektiv, derimot er den kun avhengig av deres evne til å faktisk forme et perspektiv, modent eller ikke (Lundy, 2007, s. 935). I sin litteraturgjennomgang kom Brodie m.fl. frem til fire nøkkelfaktorer viktige for medvirkning. Nummer en var «mennesker først» (Brodie et al., 2009, s. 40), som underbygger Lundy's element om «stemme». Det handler om at for å forstå en persons ønske om medvirkning må man sette dem først. Tilretteleggelsen av barnets muligheter til å uttrykke sine behov, ønsker og perspektiver er derimot sammensatt. Dette spesielt når det gjelder barn som er under barnevernets omsorg, og spesielt i forhold som omhandler uplanlagt flytting. Bronfenbrenners beskrivelse av barnets direkte relasjoner til andre mennesker samt instanser rundt, som oppstår i mesonivået (Boon et al., 2012, s. 390). Dette vil være sentralt for at barnets perspektiver skal komme frem. De er med dette prisgitt bakke byråkratenes skjønnsettelser samt muligheter for å tilrettelegge for medvirkning (Lipsky, 2010). Dette handler om at alle fagpersoner, fosterforeldre m.fl. sammen har et ansvar for å snakke med barnet om hva de tenker og samarbeide om å finne det beste for barnet.

4.2.3 «Tilskuere»

Elementet «tilskuere» handler om at barna skal garanteres muligheten til å uttrykke sine perspektiver til et annet individ. Dette individet har et ansvaret å lytte til det barnet har å uttrykke (Lundy, 2007, s. 937). Relasjoner er en sentral faktor for barns muligheter for deltakelse og medvirkning i saker som berører dem (Brodie et al., 2009, s. 41). Tidligere

forskning og litteratur påpeker viktigheten med sosiale relasjoner for å skape muligheter for deltakelse (Brodie et al., 2009, s. 41). Viktigheten med det Lundy beskriver som tilskuere kan settes inn i en kontekst som kan betraktes å befinne seg i det Bronfenbrenner beskriver som mikronivået (Boon et al., 2012, s. 390). Dette ettersom det er her barnets direkte relasjoner oppholder seg, og det er disse relasjonene barnet samhandler med i hverdagen. Det vil også være disse relasjonene barnet er prisgitt. Barnets opplevelse av stabilitet, forutsigbarhet og kontinuitet (Bunkholdt, 2017, s. 45) i disse relasjonene er essensielt for om barnet vil føle trygghet og tillit nok til å uttrykke seg. Barn som er under barnevernet omsorg har derimot ofte et mer komplisert meso-, ekso og mikronivå, ettersom deres nære og direkte relasjoner ofte består av bakke byråkrater (Lipsky, 2010); Fagpersoner fra barnevernet, fagpersoner på institusjoner, lærere, fosterforeldre, o.l. Med dette tatt i betraktning kan barnas tilgang på tillitsfulle og trygge voksne være begrenset og vanskelig å kartlegge.

4.2.4 «Innflytelse»

Elementet «innflytelse» handler om i hvilken grad barns perspektiver skal gis betraktelig vekt, i hvor stor grad skal barnets perspektiver gis innflytelse i vurderinger og avgjørelser (Lundy, 2007, s. 937–939). Lundy påpeker at konseptet om «due weight» i barnekonvensjonene art. 12 (Barnekonvensjonen, 1999, art.12) normalt ses i sammenheng med barnets alder og modenhet og at dette ofte er avhengig av de voksnes persepsjon om barns kapasitet til å uttrykke seg (Hasle et al., 2021; Lundy, 2007, s. 937). For eksempel kan voksne som jobber som portvoktere av art.12 vurdere at barnet ikke er fullstendig modent nok til å uttrykke sine perspektiver (Lipsky, 2010; Lundy, 2007, s. 937–938). Forskning viser derimot at barn er mer kapable enn det voksne gir dem æren for og at barns evne til å ta beslutninger øker sammen med mulighetene de får til å uttrykke sine meninger (Lundy, 2007, s. 938). Lundy understreker at barnets beste helt klart er det som skal stå sentralt, men at barnas rett til å få deres perspektiver betraktelig vektlagt ikke kan bli satt til side med bakgrunn i at de voksne vet hva som er best for dem (Lundy, 2007, s. 938). Dette beskriver den direkte posisjonen barn under barnevernets omsorg er i forhold til byråkratiet og systemet. Beskrivelsen viser i hvilken grad en kan se makronivået kommer i direkte relasjon til barnets mikro- og mesonivå (Boon et al., 2012, s. 390). I en medvirknings prosess, der det i all deltakelse, konteksten den skjer i og relasjonen som former den påvirkes av en maktrelasjon (Brodie et al., 2009, s. 41). Barns perspektiver må bli tatt på alvor (Lundy, 2007, s. 938). Elisabeth Backe-Hansen skriver at barn og unges rett til medvirkning kan bidra til å redusere maktulikhet mellom barna og de voksne (Backe-Hansen, 2016, s. 39).

5.0 Forskningsmetode

Studiet er bygget opp med en kvalitativ forskningsmetode. Kvalitativ forskningsmetode er meningssøkende, og er ute etter å gi en stemme til en gruppe mennesker eller sette et viktig tema på agendaen (Thagaard, 2018, s. 15). I studien ble det brukt intervju (Thagaard, 2018, s. 15) for å innhente opplysninger i søket etter forståelsen for «hvordan barns medvirkning ivaretas i uplanlagt flytting fra fosterhjem». Gjennom intervjuet ble det innhentet detaljerte beskrivelser fra fagpersoners erfaringer og opplevelser i arbeidet med å ivareta barns medvirkning i uplanlagt flytting fra fosterhjem. Kvalitativ forskningsmetode kan med dette beskrives som egenskapene eller karaktertrekkene ved de sosiale fenomenene vi studere (Thagaard, 2018, s. 15). Funnene gjort i studien kan dermed betegnes som egenskapene til valgt tema. De fleksible egenskapene med kvalitativ studier (Thagaard, 2018, s. 16) utgjør en fordel for studien som skal forske på «hvordan barns medvirkning ivaretas under uplanlagt flytting fra fosterhjem». I løpet av prosessen kan utformingen endres, og nye erfaringer og utfordringer kan oppstå underveis (Thagaard, 2018, s. 16). Dette oppstår med bakgrunn i at undersøkelse foregår ute i feltet. Intervjuene ble gjennomført i samarbeid med fagpersoner på feltet og unge voksne som tidligere har opplevd uplanlagt flytting.

Kvalitativ metode bærer preg av nærhet og relasjon under samtalen med informanten (Thagaard, 2018, s. 16), da informasjonen informantene gir bygger på en tillit til deg som forsker. Intervjuene ble gjennomført under Covid-19 og intervjuene og datainnsamlingen ble gjort ved bruk av Zoom. Dette kan ha påvirket i hvilken grad jeg som forsker klarer å skape nærheten og trygghet i relasjonen til informantene og kan ha hatt innvirkning på informantenes valg av informasjonsdeling. Metoden tar for seg den enkeltes forståelser og erfaringer (Braun & Clarke, 2013, s. 33). Søket etter den subjektives forståelse medfører at studie blir bestående av flere måter å forstå og tolke medvirkningsperspektivet i en uplanlagt flytting på (Braun & Clarke, 2013, s. 32). Samtidig vil funnene påvirkes av tolkningen den enkelte forsker gjør, som også vil påvirke analysedelen i en kvalitativ studiet (Braun & Clarke, 2013, s. 32).

5.1 Fortolkende vitenskapsteori

Studiens formål er å utforske forståelsen for hvordan barns medvirkning ivaretas i uplanlagt flytting fra fosterhjem. Fortolkende teori er derfor ansett å en sentral vitenskapsteori. Studien vil bestå av å fortolke fagpersoners og tidligere fosterbarns erfaringer rundt valgt tema. Både hermeneutisk- og fenomenologisk fortolkningsteori er vurdert som sentrale for studien (Thagaard, 2018, s. 19), da begge tar utgangspunkt i å fortolke og forstå fenomenet

(Thagaard, 2018, s. 36–39). Fenomenologiske studier utforsker den mening personer tillegger sine erfaringer av et fenomen (Thagaard, 2018, s. 36), noe som vil være utgangspunktet for studiens utforskende perspektiv. I datainnsamlingen har jeg gitt rom for at informantene skal kunne fortelle sin historie på eget initiativ og egen måte. Den hermeneutiske forståelsen handler om å redegjøre for hva forståelse er (Thomassen, 2016, s. 159), og fremhever derfor betydning og meningsinnhold i det en studere. Den hermeneutiske tilnærming vil derfor være sentral da den tolker betydningen og meningsinnholdet i det informantene sier.

Hermeneutikken vektlegger at det ikke bare finnes en sannhet, men at fenomener kan tolkes og forstås på flere måter (Thagaard, 2018, s. 37). Dette vil være sentralt for studien ettersom hver enkelt informants opplevelser og tolkning av temaet vil være ulike. Forståelsen og tolkningsgrunnlaget vil baseres på den enkeltes sammenheng og forståelse av egen situasjon. I utgangspunktet vil studien også bære preg av kritisk vitenskapsteori. Det fremkommer et kritisk standpunkt til samfunnets etablerte strukturer i form av forståelsen av barns medvirkning og betydningen av uplanlagt flytting (Thagaard, 2018, s. 39), som tar utgangspunkt i den fortolkende og utforskende (Thagaard, 2018, s. 36–39) tilnærmingen til valgt tema. Forskningsspørsmålet «hvordan ivaretas barns medvirkning i uplanlagt flytting under barnevernets omsorg» vil parallelt med å være utforskende også være av vurderende og konstruktiv art. Dette da studien stiller seg kritisk til holdninger og tankegang som begrenser barnets muligheter for medvirkning. I den kritiske teori kommer det blant annet frem spørsmål om sosiale situasjoner er som det bør være, eller om sosiale forhold er som det burde være (Thagaard, 2018, s. 39). I studiets forstand vil dette bety at det stilles et kritisk standpunkt til dagens forståelse og tilretteleggelse av barnets medvirkning rundt uplanlagt flytting i praksis, samt i hvilken grad barnet ivaretas i flyttingene.

5.2 Utvalg

For at studiens forskningsspørsmål skal besvares ble det rekruttert informanter som ble vurdert som legitime og viktige subjekter for å kunne svare best mulig på valgt tema. Studien er todelt i inndelingen av informanter og består av fagpersoner, utvalg2, som har eller fortsatt jobber med uplanlagt flytting fra fosterhjem. Utvalg 1 består av unge voksne mellom 18-30 år som tidligere har erfart uplanlagt flytting fra fosterhjem, en eller flere ganger.

Hovedkriteriene for inklusjon, *inklusionskriterie*, av informanter var at de på en eller annen måte har erfart og opplevd uplanlagt flytting, enten gjennom arbeidet sitt eller gjennom egne erfaringer. Videre inngikk det i inklusionskriteriene at utvalg1 var mellom 18-30 år. Dette fordi det ble vurdert at det kan bidra til ytterligere belastninger for barna under 18 år å delta i

studien. Barn under 18 år ble derfor ekskludert fra studien, *eksklusjonskriterie*. Ettersom de enda lever tett opptil flyttingene og barnevernet. Videre handlet valget om å ekskludere barn under 18 år om deres nåværende forhold til barnevernet og fosterfamilien. Det ble vurdert at deltakelsen til studien kunne være medføre risiko for barnets relasjoner i forhold til barnevernet og fosterforeldrene. Videre ble det satt en øvre grense til 30 år. Tanken var at det ikke kunne være for mange år mellom erfaringen med uplanlagt flytting. Dette slik at tidsaspektet ikke medførte for stor distanse fra opplevelsene. Dette med bakgrunn i at opplevelsene og erfaringene med de uplanlagte flyttingene kan være vanskelige å plassere etter så mange år. Det ble deretter satt en ramme for at utvalg1 måtte opplevd en eller flere uplanlagte flyttinger.

Basert på nevnte kriterier vil studiens deltakere bestå av fire fagpersoner som både har eller fortsatt jobber kommunalt eller i statlig barnevern. Videre består deltakerne av to unge voksne, heretter kaldt ungdommer, som selv har opplevd uplanlagt flytting.

5.3 Avgrensning

Studien er avgrenset til å utforske hvordan barns medvirkning blir ivaretatt i uplanlagt flytting. Av denne grunn vil en naturlig avgrensning være å utforske tidligere fosterbarns og fagpersoners perspektiver rundt valgt tema. Studien avgrenset seg blant annet til å intervju unge voksne mellom 18-30 år som tidligere har bodd i fosterhjem og opplevd uplanlagt flytting. Avgrensningen hva gjaldt unge voksne mellom 18-30 år kan diskuteres da studien vektlegger viktigheten med barns medvirkning. Studien utelater barn som på gitt tidspunkt bor i fosterhjem og opplever uplanlagt flytting. Det kommer frem i tidligere forskning at det er et fravær av studier som inkludere barns perspektiver rundt uplanlagt flytting (Backe-Hansen et al., 2013; Holland, 2009). Studien erkjenner den manglende inkludering og tilretteleggelse av barns medvirkning og deltakelse i forskningen. Inkludering av barn i forskning har derimot vært en avveining på lik linje med inkludering av barn i praksis. Denne avveilingen bærer preg av et barnesyn som betrakter barn som sårbare og i behov for beskyttelse. Tankegangen diskuteres og tas videre senere i studien.

5.4 Rekruttering av informanter

I rekrutteringsprosessen tok jeg kontakt med flere kommunale barnevernstjenester, samt statlige barnevernstjeneste barne,- ungdom- og familieetat. Videre tok jeg også kontakt med ulike brukerorganisasjoner slik som landsforeningen for barnevernsbarn, fosterhjemsforeningen og forandringsfabrikken. Det viste seg at å rekruttere unge voksne som

tidligere har erfart uplanlagt flytting fra fosterhjem ikke var så lett. Flere av barnevernstjenestene ga tilbakemelding om at de ikke hadde kapasitet til å bistå i rekrutteringen på det tidspunktet jeg tok kontakt, noen få av tjenestene bisto, men fikk ikke positiv tilbakemelding fra aktuelle deltakere. Jeg stilte meg undrende til motviljen noen av barnevernstjenestene viste når det gjaldt å involvere barna i studien. Noen av tjenestene ga tilbakemelding om at de vurderte det som belastende for barna å bistå i nok en forskningsprosess. Jeg stilte meg noe kritisk til dette perspektivet ettersom studien la vekt på å involvere barn i den utforskende kunnskapsprosessen, der ønsket var å få mer informasjon og derav kunnskap om barns opplevelser rundt uplanlagt flytting. Parallelt med barnevernstjenestene tok jeg også kontakt med de ulike brukerorganisasjonene. Fosterhjemsforeningen utlyste studien på sine sosiale medier, men der var det ingen som tok kontakt. Fra forandringsfabrikken foreligger det ikke noe tilbakemelding, mens landsforeningen fra barnevern barn ga tilbakemelding om at de ikke hadde kapasitet til å bistå. Ønsket om å involvere de uavhengige brukerorganisasjonene sprang ut av studiens medvirkningsperspektiv. Samtidig som det kunne oppleves mindre konfliktskapende ettersom relevante deltakere derfor heller ikke trengte gå gjennom kontaktpersoner i barnevernstjenestene for å delta.

I rekrutteringsprosessen kom jeg i kontakt med to ungdommer (utvalg 1) og fire fagpersoner (utvalg 2). Det vises til en ubalanse mellom utvalg 1 og utvalg 2. Det anerkjennes at denne ubalansen påvirker studiens datainnsamling. Det er derimot gjort en nøye litteraturgjennomgang som skal bidra til å bygge opp unger barns erfaringer og opplevelser med uplanlagt flytting, samt medvirkning i praksis.

Tabell 1: Presentasjon av utvalg

Utvalg1	Utvalg2
Ungdom 1; Erfart to uplanlagte flyttinger fra fosterhjem i løpet av 1,5 år.	Fagperson 1: Kontaktperson i kommunalt barnevern i over 20 år.
Ungdom 2: Erfart seks uplanlagt flytting fra fosterhjem.	Fagperson 2: Jobbet i kommunalt- og statlig barnevern.
	Fagperson 3: Kontaktperson i kommunalt barnevern i to år.
	Fagperson 4: Tidligere kontaktperson i kommunalt barnevern.

5.5 Datainnsamling: Semistrukturert intervju

Datamaterialet studien bygges på ble samlet inn ved bruk av semistrukturert intervju, med et utforskende perspektiv. Formålet for studien er å utforske hvordan fagpersoner ivaretar barn og unges medvirkning i uplanlagte flyttinger fra fosterhjem. Thegaard beskriver semistrukturert intervju med et klart formål men som samtidig har et fleksibelt utgangspunkt (Thagaard, 2018, s. 91). Dette betyr at temaene for intervjuet er bestemt på forhånd, men rekkefølgen bestemmes underveis i intervjuprosessen (Thagaard, 2018, s. 91). En slik intervjuform åpner opp for at vi kan følge intervjupersonen i dens fortelling og samtidig sørge for at valgt tema også kommer frem i løpet av intervjuet (Thagaard, 2018, s. 91). For studien har jeg satt opp en intervjuguide med spørsmål som skal hjelpe med å svare på det som er studiens formål, se vedlegg 1. Intervjuguiden gir også rom for fleksibilitet (Thagaard, 2018, s. 16 og 91) under intervjuprosessen. Det blir lagt opp til at den enkelte får fortelle om egne erfaringer og opplevelser på sin måte. Intervjuet følger det som er kjernen i en kvalitativ studie med fenomenologisk og hermeneutisk fortolkningsgrunnlag. Da det legger opp for et utforskende perspektiv som søker etter forståelsen til intervjupersonenes opplevelser og erfaringer fra egen situasjon.

Med bakgrunn i Covid-19 situasjonen ble det avtalt med deltakerne at dialogen skulle foregå på zoom. Å innhente informasjon på denne måten kan påvirke nærheten, relasjonen og tilliten mellom deg som forsker og informant, da en sitter bak to skjermer. Samtidig var dette noe jeg som forskere var bevisst over og derfor også tok hensyn til i intervjuene. I intervjuene medførte dette også utfordringer. Dette blant annet da utvalg 1 skulle fortelle om sine erfaringer og opplevelser. En av informantene opplevde blant annet at det var følelsesladd å fortelle om sine erfaringer. Jeg som forsker hadde da større utfordringer med å vise nærhet til informant i denne situasjonen ettersom jeg satt på andre siden av en skjerm.

5.6 Analysemetode

5.6.1 Tematisk analyse

I analysen tas tematisk analysemetode i bruk. Det er en velkjent metode brukt for å analysere data i kvalitativ forskning (Braun & Clarke, 2013, s. 186). Den tar utgangspunkt i utvalgte tema, og går gjennom dataen for å finne kilder som identifiserer temaene som er valgt for analysen (Braun & Clarke, 2013, s. 349). Analysen tilfører en systematisk metode for å identifisere, analysere og oppdage mønstre på tvers av datasett (Braun & Clarke, 2013, s.

186–190). Samtidig bringer den frem en utdypet forståelse av temaene i materialet (Thagaard, 2018, s. 177). Metoden egner seg dermed ved beskrivelse av ulike fenomener, slik som for eksempel opplevelser og erfaringer rundt uplanlagt flytting fra fosterhjem (Braun & Clarke, 2013, s. 190).

Det er derimot påpekt at informasjonene som blir gitt om de bestemte temaene ikke blir sett i sammenheng med det informasjonene egentlig er en del av (Thagaard, 2018, s. 177).

Konsekvensen dette kan ha er at deltakernes forståelse av egen situasjon kan oppleves som forsvunnen, og ikke representert i studie (Thagaard, 2018, s. 179). I analysen blir det derfor viktig å tydeliggjøre resultatene av analysen som deltakernes felles synspunkter. Gjennom dette kan deltakerne kjenne seg mer igjen, ettersom de får en forståelse for situasjonen som felles for studiens formål (Thagaard, 2018, s. 180). Ettersom formålet med studie er å se på tema om hvordan barn og unges medvirkning ivaretas i en uplanlagt flytting kan de eventuelle trekkene settes inn i en felles forståelse av den bestemte situasjonen.

I analysen av datasettet har jeg tatt utgangspunkt i Clark og Brauns (2013) 6 faser for å analysere et datasett (Braun & Clarke, 2013, s. 213–216);

I første fase (*fase 1*) brukte jeg tid på å bli kjent med datasettet ved å lese gjennom og transkribere det (Braun & Clarke, 2013, s. 216). Jeg transkriberte datasettet rett etter intervjuet slik at jeg fortsatt hadde intervjuet friskt i minne. Samtidig som analysen ble gjort fortløpende med bakgrunn i samme begrunnelse. Dette slik at forståelsen av det som ble sagt skal være nærmest mulig hvordan det ble sagt, hvilket toneleie, sinnsstemning etc. Transkriberingen er et forhold mellom lydopptaket og personen som transkriberer, som også er den som bestemmer hva som skal bevares og hvordan det som høres skal presenteres (Braun & Clarke, 2013, s. 174). I alt skal transkribering vise til hva som ble sagt og hvem som har sagt det (Braun & Clarke, 2013, s. 175). Alle verbale uttalelser skal tas med i transkriberinger, ord, men også lyder slik som mhmm, emh, hmm, etc. (Braun & Clarke, 2013, s. 175). Hvert intervjuene hadde et tidsrom mellom 1t-1,5t, noe som tok omkring 6-7 timer å transkribere. Jeg satte lydopptaket på slow motion slik at jeg letter klarte holde følge med det som ble sagt. Jeg måtte også flere ganger spole frem og tilbake. Noen ord forsvant, der lydopptaker ikke klarte å ta opp det som ble sagt. Essensen og budskapet ble derimot forstått gjennom den helhetlige setningen.

I transkriberingen vil du legge merke til temaer som betraktes som relevante for studiets forskningsspørsmålet (Braun & Clarke, 2013, s. 216). Det å bli kjent med datasettet er ikke en passiv prosess for kun å forstå ordene, men det handler om å lese data som data; aktivt, analytisk og kritisk (Braun & Clarke, 2013, s. 217). I tillegg til transkriberingsprosessen, der jeg også ble kjent med datasettet, har jeg også lest gjennom det transkriberte datasettet to ganger for å bli kjent med det. Transkriberingen ble gjort fortløpende etter hvert intervju, og det ble også direkte etterpå lest gjennom datasettet. Dette for å bli kjent med datasettet, men også slik at datasettet ble forstått med den forståelsen det også ble fortalt i.

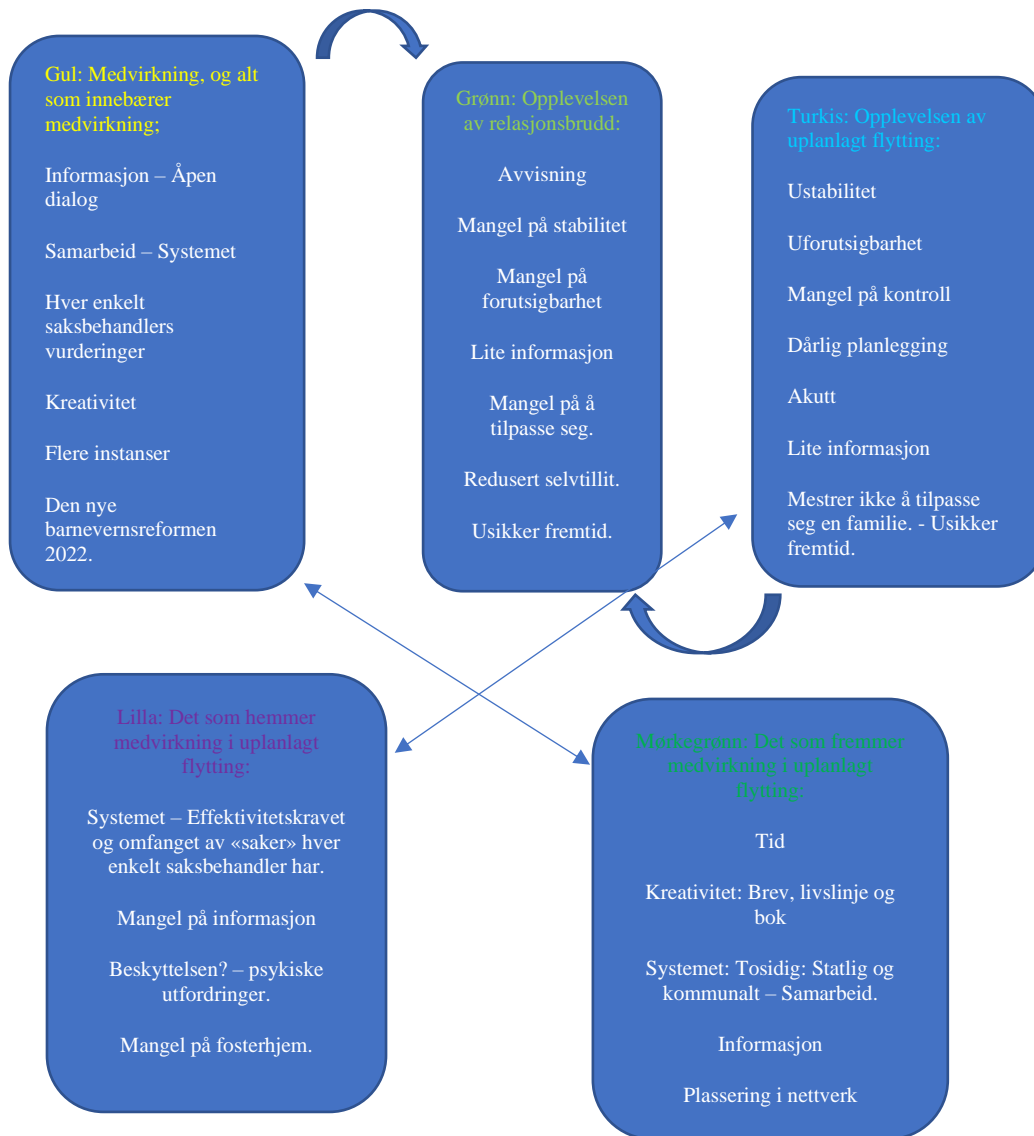
Denne fasen handler om å identifisere aspekter av dataen som kan relateres til studiets forskningsspørsmål (Braun & Clarke, 2013, s. 218). Det er to måter å kode datasettet på, selektiv koding og fullstendig koding (Braun & Clarke, 2013, s. 218). I analysen til dette studiet har jeg brukt fullstendig *koding (fase 2)*, der jeg har sett etter alt som kan bidra til å besvare forskningsspørsmålet. Fullstendig koding handler om å identifisere alt av interesse for å besvare forskningsspørsmålet (Braun & Clarke, 2013, s. 218). For hver gang jeg kom over noe som ble antatt som relevant for forskningsspørsmålet kodet jeg det. Jeg brukte fargekode som jeg koblet opp imot all informasjon som betraktes som relevante begreper/mønstre for forskningsspørsmålet;

- Gul fargen representerte begrepet medvirkning og alt som kan relateres til dette begrepet.
- Grønn fargen representerte opplevelsen av relasjonsbrudd.
- Rødt representerte informantenes erfaringer og opplevelser med uplanlagt flytting
- Lilla representerte det som ble beskrevet å hemme ivaretagelsen av medvirkning i uplanlagt flytting
- Mørkegrønn representerte det som ble beskrevet å fremme ivaretagelsen av medvirkning i uplanlagt flytting.

Når jeg så fant utdrag i datasettet markerte jeg det med fargen som jeg identifiserte de ulike begrepene/mønstrene. Dette gikk jeg så gjennom et par ganger, der jeg ble mer og mer selektiv, eller eventuelt endret utdragene til andre kodinger etc. Siste steget av fullstendig koding var å samle alt av det kodede materialet (Braun & Clarke, 2013, s. 228). Basert på det kodede datasettet startet jeg i neste fase å søke etter tema (*fase 3*) på tvers av datasettet. I denne prosessen går du dypere inn i analysen av materialet (Braun & Clarke, 2013, s. 236).

Temaene som identifiseres her blir typisk mer bredere enn kodingen, ettersom den inneholder mønstre med flere fasetter (Braun & Clarke, 2013, s. 236). Se figur 1 under.

Figur 1: Systematisk koding

Når du skal finne ut hvilke mønstre som er relevante og viktige i forhold til forskningsspørsmålet handler det ikke bare om kvantiteten til mønstrene. Dette er et viktig element, men det handler også om å se på hvilke mønstre som er mest meningsfulle når det gjelder å svare på forskningsspørsmålet (Braun & Clarke, 2013, s. 235). Braun og Clark påpeker med dette at det i store deler handler om datasettets mening, heller enn kvantiteten (Braun & Clarke, 2013, s. 235). Dette har blitt tatt i betraktning i analysen for å *kartlegge mønstre med målet om å forme de ulike temaene (Fase 4)*. Et tema skal fange det viktige i datasettet som skal ses i forhold til forskningsspørsmålet, samtidig som det skal representere

et mønster i responsen og/eller mening i datasettet (Braun & Clarke, 2013, s. 235–236). Etter at datasettet er blitt kodet, har jeg videre sett gjennom kodingen og dermed funnet et mønster på kryss av kodingen. Basert på dette har jeg så funnet ulike temaer som senere har blitt navngitt, og omtales som *fase 5*.

5.7 Validitet, reliabilitet og overførbarhet

5.7.1 Validitet

Validitet handler om studiets gyldighet, basert på resultatene vi kommer frem til og hvordan vi har tolket de (Thagaard, 2018, s. 181). Validiteten i studien kan bli utfordret både med bakgrunn i et begrenset antall informanter, samt at noen av informantene ikke lenger befinner seg i situasjonen som studien tar utgangspunkt i. Dette kan skape utfordringer til validiteten til studien ettersom det kontinuerlig oppstår endringer på feltet. Endringene skjer spesielt hva gjaldt rettssikkerhet til barnas medvirkning. Silverman påpeker derimot at vi kan styrke validiteten av studie ved å legge vekt på teoretisk gjennomsynlighet (Thagaard, 2018, s. 189). Dette betyr at vi legger frem det teoretiske ståstedet som representerer grunnlaget for vår tolkninger, og deretter viser hvordan analysen gir grunnlag for konklusjon og tolkning vi kommer frem til (Thagaard, 2018, s. 189). Det innsamlede datasettet vil derfor tolkes med grunnlag i valgt teoretisk forankring og tidligere forskning på feltet, noe som da vil bidra til å styrke studiets validitet. Studiens formål er å utforske *barns medvirkning i uplanlagte flyttinger fra fosterhjem*, og studien vil dermed uten unntak bli påvirket av min forforståelse og tolkningsperspektiv (Thagaard, 2018, s. 181). I løpet av studien var det derfor essensielt for meg som forsker å være bevisst på min forforståelse, og hvordan dette påvirket mitt tolkningsperspektiv.

5.7.2 Reliabilitet

I utgangspunktet kommer begrepet reliabiliteten fra kvantitativ forskning, hvor det handlet om andre forskeres mulighet for å etterprøve datasettet og deretter komme frem til samme resultat (Thagaard, 2018, s. 187). I senere tid har derimot den kvalitative forskningen kommet inn og redefinert betydningen av hva reliabiliteten innebærer for forskning som her bygger på forståelse og meningssøken. Reliabilitet handler om studiets pålitelighet når det gjelder begge forskningsmetodene (Thagaard, 2018, s. 181); Er forskningen utført på en pålitelig og tillitvekkende måte? Innenfor den kvalitative forskningsmetoden handler reliabiliteten Ifølge Thagaard (2018, s.181) blant annet om hvordan vi har etablert kontakt med informantene som intervjues. Forskningsprosessen skal være gjennomsynlig. Det betyr at det gjengis en detaljert beskrivelse av fremgangsmåter, intervjuopprokk, forskningsstrategier og analysemetoder slik

at utenforstående kan vurdere forskningsprosessen trinn for trinn. Ifølge Silverman styrkers studiens reliabiliteten om den oppfattes som gjennomiktig og etterprøvable (Thagaard, 2018, s. 188). Reliabiliteten knyttes derfor oppimot kvaliteten av de dataene prosjektet baserer seg på, og til vurderinger av hvordan forskeren videreutvikler og bruker dataene (Thagaard, 2018, s. 188). Her vil blant annet analysen av dataene være svært relevant. Ved å reflektere over hvordan forskerens egenskaper og posisjon har betydning for utvikling av data argumentere vi for reliabiliteten (Thagaard, 2018, s. 189).

5.7.3 Overførbarhet

Overførbarhet i kvalitative studier handler om at forståelsen vi utvikler innenfor et bestemt studie, også er relevant i andre situasjoner (Thagaard, 2018, s. 182). Kan studien generaliseres til et større marked? Studiens formål er å utforske *hvordan barns medvirkning blir ivaretatt i uplanlagt flytting fra fosterhjem*. Forståelsen og kunnskapen som kommer frem i studien kan ses i sammenheng til andre situasjoner ettersom medvirkningsaspektet kan settes inn i andre situasjoner i barnevernsarbeidet. Samtidig kan de relasjonelle erfaringene informantene ytrer samt hindringene systemets føringer medfører omfatte flere situasjoner i barnevernsarbeidet. I den forstand vil kunnskapen som fremkommer i studien bli brukt for å sette medvirkningsforståelsen inn i andre omstendigheter som ikke bare direkte gjelder de rettslige aspektene. Men også de hverdagslige aspektene med barns liv. Derimot består studien av et begrenset antall informanter noe som vil ha betydning for hvor sterkt studiens funn står for etterprøvbareheten. Funnene er på den andre siden også bygget opp under med tidligere forskning.

6.0 Presentasjon av funn

I følgende kapittel presenteres funnene gjort i analysen av dataen som er innhentet. Gjennom analysen kom det frem ulike mønstre, som her blir presentert i 4 temaer, informasjon og åpenhet, avvisning og relasjonsbrudd, samarbeid og system, og ustabilitet og uforutsigbarhet. Først vil dette bli presentert med bakgrunn i utvalg1 sine opplevelser og erfaringer. Etterpå presenteres utvalg2 sine erfaringer rundt «barns medvirkning i uplanlagt flytting fra fosterhjem».

6.1 Fosterbarns perspektiv på opplevelsen av uplanlagt flytting og hvordan de opplevde at medvirkningen ble ivaretatt

I intervjuet ble to ungdommer stilt spørsmål om hvilke erfaringer og opplevelser de hadde med uplanlagt flytting fra fosterhjem, og i hvilken grad de opplevde å få medvirke. Ungdommene informerte blant annet om en opplevelse av overraskelse, uforutsigbarhet og usikkerhet over fremtiden. Ingen av ungdommene husket å være informert om deres medvirkningsrett og hva det innebar.

Den ene ungdommen sa *«Medvirkning? Hva mener du med det, at jeg ikke hadde noe å si? For jeg følte ikke at jeg hadde noe å si. Null niks liksom»*

Videre beskrev også begge at de i etterkant opplevde utfordringer i relasjonene både da og nå. Ungdommene fortalte om uvitenhet angående deres rett til medvirkning. Til spørsmålet om hvilke, hva eller i det hele tatt om ungdommene fikk informasjon om fosterfamilien før flytting svarte de at de fikk litt informasjon i forkant, noe som legger til rette for minimal medvirknings mulighet.

6.1.1 Informasjon og åpenhet

En av ungdommene beskrev tiden før første flytting som en tid med positive forventninger;

«jeg hadde veldig høye forventninger på en måte om at ehh. Det sko gå veldig fint. Jeg tenkte ikke hva vanskeligheter som kunne komme med å flytte inn i et fosterhjem.»

Videre uttrykte ungdommen at det derimot var manglede informasjon angående vanskelige aspekter ved å flytte i fosterhjem, og at hun ikke kunne huske å ha fått noen informasjon angående utfordringer med å flytte i en ny familie, verken før første eller andre flytting;

«...jeg tror ikke at det var noe at vi satt oss ned å snakket om at sånn kan skje i fosterhjem, dette er det mange som sliter med. Her har mange støtt på problemer på en måte. Eller hva slags tilbud en har hvis man sliter i forhold til liksom å få hjelp».

Hun uttrykte videre:

«Jeg fikk informasjon om de, hvem de var og hva de het og litt om familien og sånn. Men ikke noe om (en liten pause) eh.. ja vanskelige ting som kunne oppstå.»

Ungdommen uttrykker her en opplevelse med positive forventninger til det å komme i en ny og trygg familie, men der hun ikke er gjort bevisst de ulike utfordringene og vanskelighetene som kan oppstå. Hun påpeker med dette at hun ønsket at noen hadde snakket med henne om slike utfordringer på forhånd;

«Jeg tenker med råd så er det viktigste å snakke om hva problemer som kan komme, hva som er vanlig. Både med sjalusi og spesielt.»

Ungdommen uttrykker her viktigheten med åpenhet mellom barna, fosterforeldre og kontaktperson i barnevernet. Åpenhet uttrykkes som viktig både for barnets muligheter for å kunne gjøre eventuelle endringer før en avgjørelse blir tatt, men også for fosterforeldres muligheter for å få større forståelse for problemene/utfordringene som oppleves. Hun etterlyste samtaler og informasjon om hva som var greit og ikke greit å gjøre;

«At de hadde turt å sette seg ned med meg av og til og sakt (navnet) dette her kan du ikke si på en måte»

Videre forteller hun;

«Jeg ville nesten, ja sånn det va ingenting de gjorde, det eneste var bare at de ikke skjønnte på en måte, emh problemene.»

Ved spørsmål vedrørende om barnet ble informert om dens rett til medvirkning i alle saker som berøre den svarte hun at hun ikke ble informert om hennes medvirkningsrett, og at hun først nå hadde hørt om medvirkningsretten.

«Også sa ikke saksbehandleren at det var noe medvirkning, jeg har ikke hørt om det før nå på en måte.»

Basert disse sitatene uttrykker ungdommen manglende informasjonsflyt utover den generelle informasjonen om fosterfamilien. Hun etterlyser mer åpen dialog angående utfordringer som kan oppstå, og mer informasjon om i hvilken grad barna selv kan bidra i slike avgjørelser, før en slik avgjørelse eventuelt blir tatt. Hun uttrykte også en tanke om at fosterforeldre og kontaktperson avventet med å gi informasjon til hun var mer stabilisert psykisk;

«Tror det var mer at de ventet på at jeg skulle bli stabilisert eller noe sånn. Dette er jo bare gjetting da. De skulle gi beskjed at de ikke kunne ha meg mer, at de hadde sagt opp kontrakten.»

Sitatet uttrykker de voksnes tanker om å beskytte barnet fra ytterligere belastninger ofte kan føre til barnets manglende informasjon, og derfor også manglende muligheter for å kunne medvirke i avgjørelsene. Den andre ungdommen fortalte også at informasjonen om at han skulle flytte først kom den dagen han måtte flytte;

«... den dagen jeg skulle bli flytta så fikk jeg vite det faktisk på dagen, jeg husker det nå. Den dagen jeg ble flytta fra det andre fosterhjemmet så fikk jeg vite det akkurat på dagen jeg skulle flytte.»

I flere forskningsartikler kommer det frem at kontaktpersoner tilbakeholder informasjon for å beskytte barn mot ytterligere belastninger (Hasle et al., 2021). En av ungdommene ytret kraftig motstand mot denne tankegangen;

«...det handler ikke om å trygge barnet hvis dem har traumer og sånn. Det handler om å informere barnet på en saklig måte. Jeg syns det argumentet med at de sier at de skal beskytte er helt, det er det ikke noe basis med i det hele tatt fordi barn forstår mye mer en det dem tror dem forstår liksom, tror jeg hvert fall... det er mitt liv dem driver å prater og snakker og skriver om på kontoret deres. Så hvorfor kan de ikke involver meg som skal ha mesteparten av konsekvensene av avgjørelsen deres.»

6.1.2 Avvisning og relasjonsbrudd

Avvisning, dårlig planlegging og overraskelse ble beskrevet som kjennetegn til uplanlagt flytting fra fosterhjem. Begge ungdommene fortalte at det de viste om flyttingen var at fosterforeldrene på en eller annen måte ikke klarte/ønsket å ivareta dem lenger.

Den ene ungdommen sa for eksempel; *«...de sa hvert fall at fosterhjemmet orka ikke ha meg... jeg skjønner ikke hvorfor dem sa at dem ikke orka ha meg, men det var i hvert fall det jeg fikk vite...»*.

Den andre ungdommen beskrev en gjennomgående angst for å bli avvist. Angsten beskrev hun som en kilde til utfordringene som medførte uplanlagt flytting. Samtidig påpekte ungdommen at avvisningen og relasjonsbruddene også senere hadde en påvirkning i senere relasjoner;

«Det er jo avvisning, og kanskje litt dårlig planlegging på noe vis ofte. Overraskelse, eller sjokk på en måte. For jeg følte ikke at jeg fikk noe forvarsel. Vanskelig rett og slett.»

Ungdom beskrev en tid der hun opplevde mye angst og redsel for at fosterforeldrene ikke lenger skulle ønske å ta vare på henne lenger. Hvor den utfordrende atferden ble beskrevet som en reaksjon på angsten og redselen rundt å måtte flytte fra fosterfamilien og ikke bli ansett som like mye verdt som sin fostersøsken;

«...Men det var jo liksom bare en sånn intens angst egentlig for å flytte, eller for å, ja det va faktisk en intens angst for å flytte å bli avvist og bli på en måte degradert til litt sånn annenrangs... jeg va ikke like mye vert som deres biologiske unger på en måte....»

Hun tilføyet i hvilken grad angsten har bidratt til store deler av utfordringene;

«...å bo i en familie har det vært sånn at det hele tiden ha vært angst for å måtte flytte som har ødelagt.»

Kjærlighetssorg var et ord som ble brukt for å beskrive hvordan ungdommen opplevde relasjonsbruddet og at hun var blitt veldig glad i fosterfamilien;

«Det va jo folk som jeg va veldig glad i ... det va liksom sånn vond kjærlighetssorg.»

Hun beskrev relasjonsbruddet hun opplevde som den verste avvisningen som kan oppleves;

«Jeg føler det er den verste avvisning jeg kommer til å kjenne på i løpet av livet mitt...Det skal liksom være trygge rammer og folk som på en måte elsker deg uansett.»

Relasjonsbruddet ble beskrevet å ha påvirket hverdagen og hvordan hun ser på seg selv;

«... flyttingene føler jeg nesten har påvirket meg mest i hverdagen.»

Videre beskriver hun konsekvensene flyttingene har hatt:

«... avvisningen får deg jo te å revurdere om du er et menneske som på en måte som er verdt og leve...jeg tenker liksom på skolen og sånn. Sånn at for eksempel, spesielt etter jeg flytta så turte jeg ikke ha så mye øyekontakt med folk i gangene og sånn. For eksempel fordi jeg skamma meg så mye, over liksom hvem jeg var, ting jeg hadde gjort.»

Ungdom fortalte at hun opplevde endring hos seg selv fra å være mer sikker på seg selv på ungdomskolen til å bli mer usikker på seg selv;

«... for jeg va ikke så usikker før, sånn på ungdomskolen faktisk, jeg va mer sikker på meg skjøl en det jeg er nå, og det er veldig rart å tenke på, men det er kanskje normalt, men spesielt ette den flyttingen har jeg, føler jeg så veldig mye usikkerhet på hvordan jeg skal oppføre meg, men jeg tenker på noen måter har det vært positivt at jeg har flyttet fordi nå er jeg klar over mange av de verste egenskapene mine.»

Andre ungdommen fortalte at han opplevde å bli totalt overkjørt og opplevde maktesløshet vedrørende hvilken verdi hans egne meninger hadde i prosessen;

«Det er sånn hva er det jeg skal gjøre liksom. Det beste jeg kunne gjøre på denne tiden var å bare holde kjeft fordi det hjalp ikke hva jeg sa fordi hver gang dem kom for å besøke meg og høre på meg så bare gjorde dem det motsatte av det jeg spurte om liksom så jeg bare gadd ikke å møte dem til slutt. Jeg bare sånn, nei jeg driter i det bare gjør med meg hva dere vil liksom, jeg orker ikke, så nei.»

Videre beskrev han opplevelsen av manglende samarbeid og kompromiss fra barneverntjenesten sin side;

«Ja, men det var aldri noe samarbeid. Vi var villig til å samarbeide, men det var aldri noe samarbeid det var ikke noe kompromiss det var bare det dem sa liksom. Det hadde ikke noe å si det jeg sa liksom. Det var helt irrelevant, det hadde ingenting å si null. Så jeg vet ikke hva jeg skulle ha gjort. På den tiden så følte jeg liksom at det var bortkasta tid å snakke med dem, så jeg følte jeg kunne brukt den tiden bedre.»

De to siste sitatene beskriver også noe som senere blir beskrevet som to sentrale elementer i ivaretagelsen av medvirkningen til barn; Samarbeid og relasjonen. Ungdommen beskriver her at hans opplevelser med å bli overkjørt i informasjonsdeling og kompromiss medførte at han stengte seg inne og dermed påvirket åpenheten mellom han og kontaktpersonene.

6.1.3 Ustabilitet og uforutsigbarhet

Ungdommene beskrev mangelen på informasjon i tiden under de uplanlagte flyttingene som ustabil og uforutsigbar;

«Jeg fikk bare beskjed om at jeg skulle flytte...og det kom ingen forvarsel. Det var bare at de hadde bestemt seg begge gangene, og det var ingenting jeg kunne gjøre med det på en måte. Og det var ikke, de hadde ikke hintet til at hvis det fortsetter å vær så vanskelig så må du flytte, det var bare at nå ser vi at du har det veldig vanskelig.»

Ene ungdommen fortalte videre om hvordan hun under en av flyttingene fikk vite at hun måtte flytte;

«når jeg tenker tilbake på det... jeg viste på en måte at de hadde bestemt seg for de hadde pakket vekk alle tingene mine, og det så ut som om de hadde pakket vekk alle tingene mine en god stund og.»

Hun beskriver en situasjon der hun gikk rundt og ventet på å få informasjonen om flyttingen;

«...det var egentlig bare å vente på at de turte å gi meg beskjed tror jeg...»

Videre fortalte ungdommen at hun ofte gikk rundt og prøvde å forsikre seg om at det ikke var noen flytting i sikte. Dette for å prøve å roe ned angsten og utryggheten informantene opplevde i hverdagen;

«...jeg spurte de jo og ganske ofte sånn, om de hadde tenkt å sende meg vekk eller om de var ferdig med meg og sånn... Men jeg va på en måte sånn jeg venta jo egentlig på at de skulle sende meg vekk.»

En usikkerhet om fremtiden ble også påpekt som en faktor som påvirket ungdommen etter uplanlagt flytting;

«...når jeg flyttet fra en familie så har det vært angst for fremtiden sånn hvordan skal det gå nå på en måte...Har jeg på en måte en fremtid?»

Den andre ungdommen beskrev et sentralt element for hvordan han mente at kontaktpersonene på bedre måte kunne ivareta medvirkningen til barna i uplanlagte flyttinger;

«For eksempel hva med å bare kutte ut all den der byråkratiske driten der også bare si til barnet du blir flytta om så og så lenge. Eller bare si til barnet vett du hva vi har gjort en vurdering så og så og så. Det hadde vært mye bedre. Kanskje dem oppfatter at barnet ikke forstår det, men tror meg barn forstår mye mer enn det dem tror, spesielt en som meg som hadde vokst opp mye kjappere enn de fleste andre barn sant. Så jeg forstå alle disse tingene, det var ikke noe.»

Han beskriver her et klart skille mellom systemverden og livsverden (Vagli, 2019, s. 101). I den forstand at systemverden har en forståelse av at barn er for sårbare til å bli involvert i prosessen, men der det fra hans perspektiv ikke stemte overens med hans livsverden. Der hans opplevelse var at han hadde hatt bedre av å bli involvert i prosessen enn omvendt.

6.1.4 Mestring

Informant beskrev hvordan relasjonsbruddene og avvisningen bidro til opplevelsen av å ikke klare mestre familielivet, og/eller relasjoner generelt videre i livet;

«For jeg føler på en måte at familien er en veldig viktig del av livene for de fleste. Så da...tenker jeg i hvert fall at, at hvis jeg ikke lykkes her så er det jo på en måte ingenting annet jeg kan lykkes i.»

Ungdom fortalte om utfordringene hun hadde med å tilpasse seg en familie med bakgrunn i ulik problematikk, traumer og opplevelser hun hadde fra tidligere, og at dette førte med seg en atferd som tilsynelatende ble vanskelig for fosterforeldrene å håndtere;

«...det er veldig tungt å tenke på at man ikke har klart å tilpasse seg en familie.»

Ungdom påpekte utfordringer med å tilpasse seg fosterfamiliene med bakgrunn i tidligere erfaringer og atferden rundt dette:

«Her skulle jeg jo knytte meg til de, så det tror jeg va litt skummelt, at det var sånn forsinka reaksjon på det som hadde skjedd. Som ødela det fosterhjemmet ... klarte ikke snakke med de, og var veldig avvisende ovenfor familien, jeg tror det var mest fordi jeg var så redd for å bli avvist selv og...jeg var veldig destruktiv både i første og andre fosterhjemmet. Destruktive mot meg selv og mot familiene rundt meg slik at de ikke hadde overskudd til å ha det bra med seg selv sikkert.»

Videre uttrykte informantet et ønske om å få muligheten til å kunne påvirke avgjørelsen fosterforeldrene gjorde i forhold til å bryte oppdraget som fosterforeldre;

«Jeg prøvde på en måte å liksom få en ny sjanse hvis det går ann å si, men de hadde bestemt seg lenge på forhånd. Så det var ikke på en måte, for jeg føler hvis jeg hadde visst litt før..at nå kunne de ikke ha meg mer, at jeg kanskje hadde skjønt mer alvoret i det.»

Ungdom uttrykte et ønske om å få muligheten til å være en del av avgjørelsen som blir tatt:

«Jeg hadde jo håpe på å liksom fått beskjed litt før om muligheter for å fikse det på en måte fordi problemet lå jo ikke hos dem, det var jo ikke de som gjorde noe galt, men at jeg kunne jo fått, visst at jeg kunne på en måte fått litt mer den der, hvis ikke jeg blir bedre nå så må jeg flytte på en måte. Det hadde vært noe forvarsel hvert fall. Og at jeg kunne vært en del av avgjørelsen.»

Ungdom påpekte ønske om en krysslistegjennomgang før en eventuell flytting, som kunne bidra til bedre forbedring og bedre kartlegging av behovet til både barnet, men også slik at barnet selv viste hvordan familiene viste for eksempel kjærlighet til hverandre;

«Også sko jeg for eksempel ønskt at i starten av før jeg hadde flytta inn for eksempel satt oss ned og sagt hatt for eksempel sånn krysslister og ting vi sko snakt om som familier tar som en selvfølge og lære seg å skjønne og sånn, som for eksempel jeg føle mest kjærlighet av å bli klemt for eksempel, jeg føler meg veldig avvist hvis det går en hel uke eller en dag eller noe sånt ...»

Ungdommen påpeker et viktig element her som omhandler å forberede og på bedre måte bli kjent med de elementene som er viktige for barnet. Den andre ungdommen påpekte i hvilken grad det hadde hatt en stor positiv påvirkning det i senere tid hadde hatt dersom han hadde fått noen opplevelse av å kunne avgjøre noe i livet;

«Bare det om dem hadde latt meg gå på den bestemte skolen, bare det hadde hatt stor stor innvirkning på livet mitt. Nå jeg har ingenting, jeg har ikke fullført videregående ikke sant.»

Han beskrev videre hvordan maktesløsheten i senere tid har påvirket hans evne til å mestre livet nå;

«Og jeg vett ikke hvordan jeg kan forklare det. Seriøst liksom, jeg hadde en jobb i bare noen få dager fordi jeg klarte ikke mer liksom, jeg prøvde meg frem liksom også. Men det var sånn seriøst at jeg måtte spørre sjefen min om å gå på do liksom. Det var så faen meg hjernevaska jeg hadde blitt liksom... Jeg hadde blitt så indoktrinert i hodet mitt at jeg ikke klarte å skjønne at jeg er et menneske og jeg har mine egne følelser liksom, og ambisjoner liksom. Nei jeg tenkte, jeg var fortsatt på den at å ja, barnevernet bestemmer over meg og det hadde blitt nesten som et instinkt i hode mitt liksom såå.»

Han beskrev dette videre som et mentalt fengsel der han aldri opplever å få fri fra barnevernet som han påpekte som et høyere regime.

6.2 Fagpersoners perspektiver og erfaringer rundt uplanlagt flytting, og i hvilken grad det er mulig å tilrettelegge for medvirkning i uplanlagt flytting:

I dette delkapittelet vil jeg presentere perspektiver til fagpersoner som jobber eller har jobbet med barn som har opplevd uplanlagt flytting fra fosterhjem. Ut ifra analysen fremkom det fire

temaer som betraktes som sentrale for å besvare forskningsspørsmål «hvordan de ivaretar barns perspektiver og medvirkning ved uplanlagt flytting fra fosterhjem». I løpet av intervjuene ble det belyst flere forhold om både hvilke faktorer som fremmet og hemmet deres muligheter for å ivareta barnets behov. De fleste beskrev uplanlagt flytting som en kaotisk og uoversiktlig situasjon. En av fagpersonene beskrev blant annet arbeidet rundt uplanlagt flytting som «...*uhyre komplisert*...». En annen oppga slike situasjoner som mye mer komplekst enn man tror, der det er flere forhold å ta hensyn til. En situasjon der et arbeid for å skape mest mulig rød tråd der et helhetlig omsorgsbilde betraktes som viktig for at barnet skal ha det best mulig. Samtidig kom det frem flere utfordringer med relasjonene og hvordan dette påvirker barnet. Temaene som gjennom analysen skilte seg ut til å ha betydning for ivaretagelsen av medvirkningen i uplanlagt flytting var; Systemet/samarbeid, informasjon, tillit og beskyttelse.

6.2.1 System og samarbeidet

I løpet av intervjuene var det flere av fagpersonene som påpekte utfordringer med å arbeide under forhold som skal ivareta hvert enkelt barn, og samtidig jobbe under systemets rammer. En av fagpersonene påpekte blant annet dette;

«Systemet, ja også prosessen om at det faktisk må tas en avgjørelse. Sånn at det og utfordre jo på en måte den der medvirkningsbiten da.»

Videre uttrykte samme fagperson to prosesser som hun ikke opplevde å samsvare;

«Opplever jeg vel at det ikke har vært samsvar i systemprosessene og liksom de praktiske mulighetene for å sikre medvirkning, fordi det er liksom ulike prosesser da. Og at det krasjer litt.»

Fagpersonen utdypet dette:

«Ja, liksom unges prosess om hvordan de tenker og liksom hvordan ting skal gå i deres rekkefølger. Parallelt med liksom systemprosessen da om at ting må skje så og så langt i forkant ... og det tar så og så lang tid»

Sitatene viser til et arbeid som skal ivareta to vidt ulike prosesser, den individuelle prosessen og systemprosessen (Vagli, 2019, s. 101), der dette tosidige arbeidsforholdet ble uttrykt som hemmende for medvirkningsprosessen til barna. Dette ble også fortalt av en av de andre fagpersonene, der hun beskrev et arbeid som i helhet er preget av de byråkratiske føringene. Dette når det gjaldt prosesser som betraktes som viktige for ivaretagelse av barnets

medvirkning og helhetsforståelse av egen situasjon. Slike prosesser ble ofte satt til siden med bakgrunn i andre arbeidsoppgaver;

«Du pleie ta en vurdering, en sånn intern beslutning på hva vi tenker sånn at det hvert fall er skrevet ned. For at vi er opptatt av at barnet selv skal lese i mappen sin, hva var det som gjorde at vi tenkte sånn og sånn. Hvorfor sa vi ikke noe da. Hva var det som gjorde at vi sa det da, sant. Sånn at vi prøver å være litt sånn nøye på at barnet skal få lese i mappen når den blir lest, og barnet skal kunne se hvorfor vi besluttet som vi gjorde. Hva var det som lå til grunn for beslutningene.»

Videre ble det direkte forholdet barnet har til systemet beskrevet, og hvor viktig det er at systemet tilpasser seg de individuelle behovene barnet har;

«Sååå, ja. Det er jo mye, de blir jo på en måte sånn prisgitt de rundt seg. At det er jo mange rundt de, eller at de er jo på en måte en del av et system da, som skal handle en del på deres sine vegne, og hvis de ikke får ta del i noe av de prosessene, så må det jo føles veldig sånn maktesløst ut da, sånn. Ja, at en er bare liksom enn brikke.»

Sitatet påpeker viktigheten med å ha et system som ivaretar og tilpasser seg det enkelte barnet. Etersom barna lever under et direkte forhold til systemet og de byråkratiske føringene kan de fort bli overkjørt av de systemiske rammene. Dette beskrives også av flere av fagpersonene. En forklarte det slik;

«Også tror jeg det er mange som inni seg kjenne at de blir en sånn kasteball... de komme inn i et system som fungerer sånn som det gjør også blir de og en kasteball fordi at de, at ting rundt i saken deres gjør det vanskelig og ivareta dem godt nok...Det er jo ikke meiningen at de skal være en kasteball, men på grunn av at systemet er laget slik som det er laget, så er det mange som opplever det...»

Kasteball i et system er et kjent begrep som i mange tilfeller har blitt brukt til å beskrive flere barns opplevelser i barnevernet. En annen fagpersonen forklarte også dette, der hun beskriver et system som på mange måter er bygget opp slik. Denne beskrivelsen kan også betegnes som en offentlig omsorgssvikt. Fagperson beskriver i øvrig sitat et viktig poeng og en farlig fallgrube fagpersoner kan havne i. Systemets føringer dominerer og invaderer individuelle rettigheter. Fagpersonen tilføyer;

«(...) når vi er flere faginstanser som er inne, for vi passer jo litt på hverandre»

Der hun videre betrakter to nivåer i barnevernet som sentralt for å ivareta barnets medvirkning;

«...du har to nivåer i barnevernet(...) det fremmer i alle fall barnets stemme vil jeg absolutt si. Også med min jobb, for jeg blir jo og passa på. Kommunen, ja men vi tenker jo ikke på hva ungene vil, de har jo sagt at de ikke vil bo i Kristiansand, sant du blir hele tiden passa på a hverandre. Så det er jo en viktig dimensjon tenker jeg, det med to nivåer i barnevernet.»

Samtlige av fagpersonene betrakter det som svært utfordrende og ivareta barnets reelle medvirkning i uplanlagte flyttinger. Det blir påpekt en situasjon som ikke bare er bestående av systemets føringer i form av ressurser, men også en situasjon som påvirkes av flere individers perspektiver som må tas hensyn til. En av fagpersonene forklarte blant annet denne utfordringen;

«(...) det er så sykt mange parallelløp i form av involverte stemmer da. Sånn mange som har mye de vil si og meninger og asså det skal jo i utgangspunktet ikke stå i veien for at ungen skal medvirke, men jeg tenker jo at det vil vel utfordre på en måte, om en klare å holde fokus da, fordi det er ganske mange sånne forstyrrende-hva foreldrene mener, hva pengene asså økonomi, tida, er det noen fosterhjem tilgjengelig»

6.2.2 Informasjon

Informasjon fremkommer som en sentral og essensiell faktor for barnets medvirknings muligheter i en uplanlagt flytting. Samtlige av fagpersonene beskrev tilgang på informasjon slik som årsak til flyttingen, hvor og til hvem og hvor lenge før barnet får informasjonen som sentralt. Samtidig ble det også påpekt at det ofte også oppsto mangel på informasjon både i der de ikke har mye informasjon selv, men også der de unngikk å gi barnet informasjon for å beskytte det.

Ettersom avgjørelsene allerede er tatt i uplanlagte flyttinger, vil barnets reelle medvirknings muligheter være svært begrenset, og det er her barnets tilgang på informasjon utlyses som så sentralt. En informant påpekte blant annet dette:

«Nei, de kan ikke velge og bli fordi det er ikke et alternativ. Så da blir det jo på en måte sånn. De må få så mye informasjon de kan, sånn at de har kontroll på det som skjer. Men de kan ikke gjør noe med avgjørelsen.»

En annen beskriver også fagpersoners manglende tilgang på informasjon:

«Ehhh...Og visst det ende opp i enn sånn akutt flytting så blir, så e det jo ikke så, asså då, då har vi jo veldig begrensa informasjon selv, og har veldig kort tid på oss...Men vi gir den informasjonen vi har da.»

En informant beskrev også hvor prisgitt de er å få informasjon fra blant annet fosterforeldre slik at de kan ta tak i eventuelle utfordringer som oppstår.

«...man er jo og prisgitt va som blir fortalt...når ting på en måte blir fortalt sånn «dette har skjedd», og det var kanskje en alvorlig ting som en burde informert om når det skjedde, ehhh fordi vi visste ikke hvordan ungen, hvordan var det for ungen da, at vi liksom kommer sånn på etterkant da, også blir det kanskje fortalt at nei det går bra, hadde ikke store reaksjoner...også blir det jo og det der ja når du vett at en kanskje ehh, sånn den der reaksjonsmønsteret ikke er heilt sånn i takt da, at ting som burde blitt reagert, eller når en, at en unge burde reagert på ting, men at den er like vel på en måte heilt sånn, ja... det der følelsesreguleringen var ikke heilt på plass. Sånn at det burde jo vært, tatt tak i, og ikke liksom tolket det som en sånn ja men da går det fint.»

Videre ble det også uttrykt at de som kontaktpersoner ikke alltid får samtykke av fosterforeldre til å videreføre informasjonene om årsak til flyttingen til barnet:

«... fosterforeldrene ville ikke være tilstede, de vil at saksbehandleren skal fortelle, og ikke på en måte fortelle den egentlige grunnen, ehhh...at ja, sånn at det er ganske mange sånn faktorer som, for hvis en skal på en måte sikre medvirkning, asså medvirkning.»

Fagpersonene beskriver her en utfordring som setter dem i en dårlig posisjon til å tilrettelegge for barnets medvirkning i form av informasjon. En annen fagperson påpekte viktighetene med at barn får informasjon om den uplanlagte flyttingen og hvorfor det skjer.

«...de vett hva som skjer, dette er på en måte, sånn er status, sånn ligger det ann, dette må vi gjøre. Ehhh, men vi, det er viktig at du vett dette, og på en måte hva dette handler om at. Ja, asså, i forhold til at fosterbarnet ikke skal sitte og føle at det er deres skyld for eksempel.»

Dette sitatet er et viktig poeng. Basert på barnets uttalelser om konsekvensene uplanlagte flyttinger har hatt for dem betraktes informasjon om årsaken til flytting som svært sentralt. Dette med tanken på at barnet blant annet ikke skal gå rundt å oppleve skyld og manglende mestring i et familieliv.

6.2.3 Tillit og relasjonsbruddet

En sentral faktor som en av fagpersonene uttrykte var tilliten barnevernet trenger som system for at de skal kunne gjøre en god jobb;

«Og barnevernet trenger mye mer tillit og kred for at barnet også skal få mer medvirkning., For barnet tørr å åpne seg mer, hvis hele samfunnet kunne gitt barnevernet en mer kred og positiv aura rundt hele etaten.»

Dette sitatet synliggjøre barnevernets sentrale rolle som et system og samtidig hvordan dens muligheter for å gjøre en god jobb ikke bare påvirkes av kontaktpersonene selv, men av samfunnet i helhet. Dette handler også om hvordan media portrerer barneverntjenesten, hvordan foreldre snakker om barnevernet, hvilken informasjon samfunnet i helhet har om barnevernet etc. Det å i første omgang starte et samarbeid med barna og foreldrene som allerede har en tillit til at barnevernet ønsker å bidra til bedre oppvekt for barnet vil også fremme i hvilken grad kontaktpersonene er i posisjon til å tilrettelegge for barnets medvirkning. Tilliten mellom kontaktperson og barnet ble videre beskrevet som sentralt for barnets deltakelse og opplevelse av uplanlagt flytting skulle erfares som mer tilfredsstillende.

«det beste er jo hvis at vi har oppnådd en god relasjon at vi har kjent barnet eller ungdommen over god tid. Ehhh..og oppnådd en tillit til den ungdommen eller det barnet da. At det er kontaktpersonene som har saken som utføre flyttingen eller som snakke med barnet om flyttingen da, at det ikke kommer en ukjent person og skal snakke med. Det tenke jeg er viktig.»

Følgende sitat forklarer derimot en utfordring i å skape en tillitsfull relasjon der det skjer en gjensidig informasjonsflyt:

«Men så er det, jeg syns jo ...vi jobbe jo med ungdommer som har opplevd mye svik, opplevd mye avvising også skal de, og vi skifter mye i saksbehandlere. Så det er så mye ustabilitet i livene deres. Det er så få stabile personer».

6.2.4 Beskyttelse

Et sentralt funn som kom frem i analysen av datasettet var at fagpersoners syn på barn som sårbare og i behov for beskyttelse tilsynelatende begrenser barnets medvirkningsmuligheter. En av fagpersonene påpekte blant annet dette;

«Så vi prøver liksom å skåne dem for det. For vi har jo ikke kontroll akkurat da. Da er jo vi litt i fritt fall, og vi grubler jo mye på hvordan vi skal finne løsningen og, hva skal vi foreslå og liksom sånn.»

En annen beskrev også en praksis som var preget av å skjerme barnet for videre belastninger;

«...det kan være at en er ganske opptatt av å skjerme. At en tenker at de har liksom nok fra før. Også, men i etterkant så tenke en jo at, det er jo de som må på en måte stå i det og være med på det andre planlegger da. Bør ikke de ha rett til og liksom være involvert i det som planlegges. Sååå, og det er jo da sånne utilsikta flyttinger blir, asså sånn i den første erfaringen min da, når de, når det kommer veldig sånn plutselig på, da må man på en måte, da må man jo bare si at dette er det som skjer og at du må, du må dessverre flytte fordi sånn og sånn og sånn, og vi skal være med deg, og du skal få vite hva som skjer, men det er dette som skjer. Ehh, sånn at då blir det jo ikke en medvirkning, det blir jo bare en sånn informasjon, informasjonsdeling da.»

Fagpersonene beskriver her en sentral faktor som bidrar til å begrense eller i det hele tatt forhindre barnets muligheter for medvirkning. Dette fremkommer også i tidligere forskning der barnets sårbarhet kommer frem som en klar hindring til medvirkningen (Hasle et al., 2021).

7.0 Innflytelse uten alternativ

Innflytelse (Lundy, s. 933) uten alternativ betraktes som beskrivende barns medvirkning i uplanlagt flytting. I mine funn fremkommer det at barns medvirkning i uplanlagt flytting stort sett antas å være fraværende. I hvilken grad barn får muligheten til å medvirke i uplanlagt flytting fra fosterhjem er sammensatt og vanskelig å gi et fullverdig svar på. I denne studien var ikke formålet å besvare problemstillingen, men derimot å utforske og parallelt sette større søkelys på barnevernlovens § 1-6 ordlyd «*i alle forhold som berører barnet*» (Barnevernloven, 1992, § 1-6). Uplanlagt flytting fra fosterhjem er en hendelse som settes lite i fokus, sett i sammenheng med i hvor stor grad den kan medføre belastninger for barn (Kvello, 2019, s. 250–251). Barneverntjenestens oppgave er å ivareta barn og passe på at alle barn lever under gode nok omsorgsvilkår. I noen tilfeller, og et større antall en ønsket (Jedwab et al., 2020; Bufetat, 2015, s4), utsettes barn under barneverntjenestens omsorg for uplanlagt flytting fra fosterhjem. I mine funn fremkommer det med dette at flere av barna dessverre blir utsatt for omsorgssvikt i den offentlige tjenesten etter en omsorgsovertakelse. Dette med stadig manglende stabilitet og forutsigbarhet. I studien har jeg utforsket *hvordan barnet opplever at medvirkningen deres ble ivaretatt i uplanlagt flytting*, som en beskyttelsesfaktor mot ustabiliteten, uforutsigbarheten og kontinuiteten i livene etter omsorgsovertakelsen. Samt *hvordan fagpersoner opplever at de selv ivaretar og har nok ressurser til å ivareta medvirkningen til barna i uplanlagt flytting*.

Forskning viser at det er omkring 20-50% av barn som bor i fosterhjem som opplever uplanlagt flytting (Jedwab et al., 2020; Bufetat, 2016). Innledningsvis henvises det til NRK artikkelen «*Alvorlig lovbrudd i barnevernssak: - Barnet måtte flytte 15 ganger*» (Andersen, 2021). I artikkelen påpekte statsforvalteren at manglende involvering av barnet var en av årsakene til de hyppige flyttingen (Andersen, 2021). I følge statsforvalteren ivaretok ikke barnevernstjenesten barnets rett til å medvirke i stor nok grad (Andersen, 2021). Hvordan barns medvirkning i uplanlagt flytting fra fosterhjem ivaretas er komplekst og sammensatt. Sammensatt da det innebærer flere hensyn å ta som kontaktperson. Komplekst da mangfoldet av hensyn ofte står i motstridende forventninger til hverandre. Dette underbygges også av funn i studien, samt Lipsky (2010) beskrivelse av bakke-byråkratens dilemmaer i arbeidet som byråkratiets ansikt utad. Det synliggjøres at det også er komplekst da barn lever i direkte påvirkning fra systemet (Boon et al., 2012; Lipsky, 2010; Seim & Slettebø, 2017). Det vises til det kompleksiteten i kontaktpersoners arbeider hva gjelder føringer fra overordnede, å være byråkratiets ansikt utad, samt ha ansvaret for å ivareta barnets rettsikkerhet i direkte

relasjon til systemet. Som kontaktperson står du i draging mellom flere sett av forventinger til deg som person, samt til arbeidet som utføres. Medvirkningen påvirkes av maktrelasjoner (Backe-Hansen, 2016, s. 44–45; Brodie et al., 2009, s. 40–41). Maktrelasjonen kan blant annet oppstå mellom barnet og fosterforeldrene, barnet og kontaktperson eller systemet. De ulike forventningene dras mellom systemets føringer og prosedyrer - eventuelt mangel på prosedyrer, fosterforeldres, biologiske foreldre og ikke minst barnets forventninger. Studiens funn viser at barnets medvirkning i uplanlagt flytting fra fosterhjem hemmes og begrenses av mangel på tid, ressurser og tankegangen om barn som sårbare og i behov for beskyttelse. Samtidig kommer det frem at det ikke foreligger prosedyrer for hvordan medvirkning ivaretas i akutte situasjoner.

Den sentrale faktoren som hemmer barnets medvirkning i uplanlagt flytting viser seg derimot å være fosterforeldres manglende involvering av kontaktperson og barnet før avgjørelsen om å bryte oppdraget blir tatt. Ifølge Lundy uttrykker flere barn at situasjoner de får medvirke i allerede er forhåndsbestemt av de voksne (Lundy, 2007, s. 934). Dette setter barnets reelle medvirkningsmuligheter i et hjørne. Hvordan ivareta barnets medvirkning i uplanlagt flytting er derimot sammensatt i den grad at det innebærer mange og store hensyn å ta. Avgjørelser tatt rundt barnet skal etter loven nøye vurderes av barneverntjenesten. I vurderingene må det legges vekt på begrunnelser for hvorfor den gitte avgjørelsen er til barnets beste etter lov om barneverntjeneste § 4-1 (Barnevernloven, 1992, § 4-1). I uplanlagt flytting er denne vurderingen i mange tilfeller ikke mulig da den oppstår akutt og også ofte motstridende fra hva som ville blitt vurdert til barnets beste. Barn har rett til å medvirke i alle forhold som berører dem etter lov om barneverntjeneste § 1-6 (barnevernloven, 1992, § 1-6). Uplanlagt flytting er et forhold som i stor grad berører barnet og påvirker barnet på mange områder. Bergli (2017) fant i sin studie at håndteringen av akuttsaker har en innvirkning på hvordan barnets stemme og medvirkning bli ivaretatt. Retten til medvirkning gjelder derimot også i akutte saker slik som uplanlagt flytting. På mange måter kan medvirkningen betraktes som viktigere i akutte saker. I denne studien fremkommer også dette i funnene, der det også sammenfaller med Bergli (2017) funn.

Studien min tar for seg uplanlagt flytting der barn har måttet flytte med bakgrunn i fosterforeldres ønske, og ikke med bakgrunn i barneverntjenestens vurderinger om at det er til barnets beste etter lov om barneverntjeneste § 4-1 (barnevernloven, 1992, § 1-4). Basert på informantenes beskrivelse av egne erfaringer og opplevelser blir situasjonen beskrevet som

både kaotisk og ødeleggende i form av relasjonelle egenskaper. Slik som nevnt tidligere lever barn under barneverntjenestens omsorg i direkte relasjon til systemet. Hva gjelder barnets behov for beskyttelse må derfor ses i sammenheng med dette, da barna ofte settes ovenfor flere sett av forventinger og handlinger enn barn som lever med sine biologiske foreldres omsorg. Studiens formål har derfor vært å se på hvordan man på best mulig måte kan ivareta barnets medvirkning i uplanlagt flytting fra fosterhjem. Hovedfunnet i studien er at barn i stor grad frarøves muligheten for reell medvirkning, da avgjørelsen allerede er tatt før barnet får muligheten til å delta i den. Medvirkningen i uplanlagt flytting blir dermed lagt på informasjonstilgangen (Bunkholdt, 2017, s. 45) barnet har gjennomgående i prosessen. Hvor mye informasjon barnet får, til hvilken tid og av hvem styres derimot blant annet av kontaktpersoners tankegang om å beskytte barnet fra kaos. Dette da barna ofte betegnes for sårbare til å involveres i «kaoset» for tidlig.

Barnevernets struktur på håndtering av akutte saker, slik som uplanlagt flytting betegnes å være, påvirkes av organisering av ulike arbeidsmodeller og opplæring og veiledning (Bergli, 2017). Kompetanse og veiledning er ikke bare viktig for kontaktpersoner, men også for fosterforeldre (Skavhaug, 2021). Skavhaug (2021) påpeker at barn i fosterhjem har behov for mer enn bare kjærlighet, og tillegger behov for fosterforeldre med mer kompetanse og kunnskap som forebyggende mot uplanlagt flytting fra fosterhjem. Denne uttalelsen stiller jeg meg også bak basert på mine funn i studien. I mine funn fremkommer det at kontaktpersoner står ovenfor et stort dilemma i det forebyggende arbeidet mot uplanlagt flytting. En av fagpersonene fortalte blant annet at hun hadde erfart fosterforeldre som sa opp oppdraget, og som ikke ville gi informasjon til barnet om hvorfor. Samtidig ønsket de at kontaktpersonen skulle videreformidle at barnet måtte flytte fortrest mulig, der fosterforeldrene heller ikke ønsket være med i formidlingen av budskapet. Dette stiller barnets muligheter for informasjon, samt stabilitet og forutsigbarhet i en allerede kaotisk situasjon under press.

Medvirkning blir med dette beskrevet som et manglende element i uplanlagte flyttinger. Samtidig blir medvirkning i min studie ansett som en beskyttelsesfaktor mot negative utvikling hos barna. Medvirkningen kommer frem som et viktig element for at barn skal kunne utvikle tillit i relasjonen mellom dem og kontaktperson, samt få tillit til systemet som helhet. Helheten i barns oppfatning av familielivet underbygges også av Bunkholdt (2017, s. 47) hva gjelder barns opplevelse av kontinuitet i omsorgsbildet. Barn, under barneverntjenestens omsorg, sin medvirkningsrett styres av de politiske og organisatoriske

føringer (Boon et al., 2012, s. 390; Seim & Slettebø, 2017). Med dette som overordnede oppfatning velger jeg å dele diskusjonene inn i to under kapitler; Relasjonens og systemets betydning for ivaretagelse av barnets medvirkning i uplanlagt flytting fra fosterhjem.

Bakgrunnen for dette er at både relasjonene og systemet kom frem som styrende i hvordan medvirkningen ble ivaretatt i flyttingene.

7.1 Relasjonens betydning

I min og øvrige studier (Bunkholdt, 2017; Kvello, 2019; Ødegård et al., 2015), betegnes uplanlagt flytting som belastende for barna. Samtidig styres uplanlagt flytting av relasjoner mellom barnet og de voksne rundt barnet (Boon et al., 2012, s. 390; Lundy, 2007), enten om det er negative eller positive relasjoner. Dette viser seg blant annet da uplanlagt flytting oppstår med bakgrunn i relasjonelle årsaker. I min studie påpeker en av ungdommene at hennes utrygge tilknytning var ødeleggende for hennes evne til å etablere nye relasjoner, og at hun trodde dette bidro til flyttingene. Samtidig påpekte hun at hennes opplevelse av å bli avvist bidro til å styrke hennes utrygge tilknytning (Kvello, 2012), samt hennes tanker om seg selv. I studien betraktes derfor medvirkning i forma av informasjonstilgang og åpenhet som en beskyttelsesfaktor da det kan medføre at flyttingene oppleves mer håndterbare og i mer kontroll for barna. Baser på funn fra studien anses dette å begrense belastningene barnet opplever i uplanlagt flytting.

Som vist i studiens funn påpekes relasjonen som viktig for ivaretagelsen av barns medvirkning i uplanlagt flytting fra fosterhjem. Utvikling av en tillitsfull relasjon bidrar til best mulig medvirkning for barnet. Funnene påpeker derimot at det tar tid å utvikle en tillitsfull relasjon mellom kontaktperson og barnet. Tiden understrekes dermed som en sentral utfordring i arbeidet. Lipsky (2010, s. 27 og 33-34) underbygger også tidspresset kontaktpersonene møter på i arbeidet. Barn som bor i fosterhjem har ofte utrygge emosjonelle bånd til sine biologiske omsorgspersoner, og kan ha utviklet et negativt tilknytningsmønster (Kvello, 2012, s. 117). Barn som har utviklet en indre arbeidsmodell som preges av svik og brudd i relasjoner kan få store begrensninger i senere relasjonsetableringer. I funnene kommer det frem at fagpersonene i mange tilfeller bruker måneder og til og med år på å komme i en tillitsfull posisjon til barna. Tiden er derfor et viktig element for i hvilken grad kontaktpersonene kommer i posisjon til å trygge barnet til å uttrykke sine meninger og perspektiver. Tids begrensningene påvirker barnets relasjon til kontaktperson og fosterfamilien. Dette fremkom også i studiens funn, der begge ungdommene uttalte

utfordringer i relasjonsetableringen til fosterfamilien, og i senere relasjonsetablering. Brudd i relasjoner medfører ifølge Kvello (2019, s. 250.251) negativ utvikling hos barn.

Viktigheten med å tilrettelegge for barnets medvirkning i uplanlagt flytting vil derfor ligge på nettopp dette. Barna opplever utallige relasjonsbrudd, der de gang på gang opplever at deres meninger og eksistens blir overkjørt av voksnes meninger om hva som er til deres beste. Denne oppfatningen styres av et felles samfunnssyn (Boon et al., 2012, s. 390) om at barn er sårbare og i behov for beskyttelse (Hasle et al., 2021). Barn er prisgitt å ha voksne rundt seg som viser at de handler etter det barna ytrer av behov. Et dilemma er at det i flere tilfeller ikke lar seg gjøre å etterfølge barnets meninger og ønsker, men barn har rett på å se at vi etterstreber ønske om å møte barnets behov. I noen tilfeller er barnets ønsker derimot motstridende fra hva som vurderes til barnets beste, eller at der oppstår akutte situasjoner som gjør det utfordrende å etterstrebe barnets beste der en må veie oppimot to onder. Lundy (2007, s. 937) understreker at barn er avhengige av å ha voksne rundt seg som tilrettelegger for medvirkning. Relasjoner er en sentral faktor for barns muligheter for deltakelse og medvirkning i saker som berører dem (Brodie et al., 2009, s. 41). Hvordan kan vi ivareta barn som gang på gang har opplevd brudd i relasjoner sin medvirkning i en situasjon som der barnet nok en gang opplever relasjonelt svik? Det legges her vekt på at det er essensielt å forstå hva en uplanlagt flytting medfører for barnet.

7.1.1 «Angst for fremtiden»

For å få en forståelse for hvordan kontaktpersoner kan ivareta barnets medvirkning i uplanlagt flytting fra fosterhjem vil det være av betydning å se på hva slike situasjoner kan medføre for et barn. Uplanlagt flytting medfører ustabilitet, uforutsigbarhet og mangel på kontinuitet i barnets liv. Mangel på disse tre faktorene påpekes som sentrale risikofaktorer for negativ utvikling (Bunkholdt, 2017, s. 47; Kvello, 2019, s. 250–251). *Angsten for fremtiden* var beskrivende for hvordan ustabiliteten i relasjonene, samt uforutsigbarheten i hverdagen opplevdes. Bunkholdt (2017, s.47) påpeker stabilitet og kontinuitet som viktige forhold for barns oppvekstsvilkår. I uplanlagt flytting utfordres forutsetningene for stabilitet i relasjonene og forutsigbarhet i barnets oppvekstsvilkår.

Som vist i mine funn fremkommer ustabiliteten og uforutsigbarheten i barnets liv som angst fremmede. En av ungdommen fortalte at hun konstant gikk rundt med en angst for om fosterforeldrene kom til å ikke ville ha henne boende lenger og påpekte dette som en angst for hva fremtiden ville bringe, samt mindreverdighets følelse. Bunkholdt (2017, s. 46-49 og 153-

154) skriver at stabiliteten og kontinuiteten til et barn blir satt på prøve i fosterhjemsarbeidet. Hun beskriver stabiliteten der barnet opplever den voksnes evne til å gi en omsorg der de oppfattes som forutsigbar og til å stole på (Bunkholdt, 2017, s. 47). Stabiliteten, forutsigbarheten og kontinuiteten i barnets relasjon er allerede under utfordring før barnet blir flyttet i fosterhjem. Barnet lever her allerede under vanskelig relasjonelle forhold og mange opplever en utrygg tilknytning. Når barnet blir flyttet i fosterhjem for første gang blir stabiliteten utfordret på nytt, og den utrygge tilknytningen kan forsterkes, og barnets evne til å etablere nye relasjoner blir vanskeligere. Dette er interessant nettopp fordi at målet er å gjenopprette disse elementene i barnets omsorgssituasjon når barneverntjenesten tar over omsorgen. Slik vi ser lykkes ikke den offentlige tjenesten med dette i mange tilfeller. Slik en av ungdommen uttalte kunne gjerne angsten for familielivet og fremtiden blitt redusert om noen hadde brukt tid på å snakke med henne om hvorfor flyttingen skjedde, samt veien videre.

I studien ses medvirkning på som en beskyttelsesfaktor for ytterligere belastninger uplanlagt flytting kan medføre for barna. En av ungdommene uttalte blant annet at medvirkning kunne hatt en klart avgjørende faktor for i hvilken gard han utviklet en positiv eller negativ erfaring i relasjon til barnevernet, samt senere relasjoner til andre voksne og autoriteter. Han påpekte at så mye som å kunne velge hvilken skole han ønsket å gå på hadde vært av betydning. Ungdommen forklarte videre at han i senere tid har opplevd et *mentalt fengsel*, der han ubevisst tenker at han må be om lov for å gå på toalettet på jobb. Dette mente han kom fra hans opplevelser med å få sine meninger overkjørt mens han var under barneverntjenestens omsorg. Lundy (2007, s. 933) påpeker viktigheten med at barn har tilskuere og innflytelse på beslutningsområder i forhold som berører dem. Ungdommen viser her at han ikke hadde noen som hørte på hans meninger, eller var villig til å inngå kompromisser med han. Dette medførte også at han ikke lenger så vitsen med å uttrykke meningene sine når de først tillot han. Han opplevde at han ikke hadde noen form for innflytelse (Lundy, 2007, s.933) på noen aspekter av livet.

7.1.2 Broen til barns engasjement for medvirkning

Informasjon og åpenhet (Bunkholdt, 2017) betraktes som sentrale faktorer for barnets motivasjon for å ønske å medvirke, samt for deres opplevelse av kontroll. Informasjonene og åpenheten ble på mange måter beskrevet som en inngang til å bygge tillit mellom dem og kontaktpersoner. Tillit kommer frem som en sentral faktor for barns medvirkningsmulighet «*det beste er jo hvis at vi har oppnådd en god relasjon at vi har kjent barnet eller ungdommen over god tid...*». Videre fremkom det at relasjonen mellom ungdommen og den ansatte i

barnevernet så ut til å ha avgjørende betydning for ungdommenes medvirkning i barnevernet. Hyppig skifte av saksbehandlere ble understreket som en hindring i utvikling av en god nok relasjon, som bar preg av tillit, der tilliten var viktig for at ungdommene skulle oppleve nok trygghet for å snakke (Paulsen, 2016).

Dette fremstiller også i det Lundy (2007, s. 933) påpeker som sentralt i medvirkningsprosessen til barn. Rom for å medvirke kan tolkes på ulike måter. Det kan tolkes i den betydning der kontaktpersoner har tilgang på fysisk rom hvor barnet opplever trygghet til å medvirke. På den andre siden, og på den måten som det er blitt tolket i denne studien, betraktes det som det abstrakte rom barnet har til å medvirke. Dette betyr at barnets mulighet for å medvirke ligger i deres tilgang på informasjon og åpenhet mellom dem og voksne rundt dem. De voksne betraktes her ikke bare som kontaktpersonene, men også fosterforeldrene, som på mange måter i den gitte situasjonen kan antas å være de viktigste kildene til å tilrettelegge for barnets medvirkning. Barnets medvirkning kan skje i mange ulike kontekster. De viktige kontekstene er gjerne i mange tilfeller de uformelle. For barn under barneverntjenesten omsorg er de uformelle konteksten i mange tilfeller prisgitt fosterforeldrene.

Lundy påpeker at barnet må inviteres og engasjeres til å uttrykke seg. Voksne rundt kan ikke bare opptre som tilskuer av barnas perspektiv, og avvente dersom barnet skulle komme til å uttrykke seg (Lundy, 2007, s. 933–934). For at barnet skal ønske å uttrykke sine meninger og perspektiver må det tilrettelegges for det (Lundy, 2007, s. 933). Lundy understreker her at barns rett til å uttrykke sine perspektiver ikke er avhengig av deres kapasitet til å uttrykke et modent perspektiv, derimot er den kun avhengig av deres evne til å faktisk forme et perspektiv, modent eller ikke (Lundy, 2007, s. 935). Lundy utfordrer her funn i studien. Det fremkommer både i studien, samt øvrige forskningsartikler at barn er sårbare og i behov for beskyttelse (Hasle et al., 2021), der tankegangen hindrer barnets mulighet for medvirkning. Dette fremkom også i studiens funn, der samtlige fagpersoner ytret at de selv hadde vært i den posisjon der de hadde hindret barnet i medvirkning. De vurderte da at barnet var for sårbart for å involveres på gitt tidspunkt. Kontaktpersonene vurderer på den måten at barnet ikke er modent nok til å selv kunne vurdere eller uttrykke om de ønsker å delta i beslutningsprosessen. Funnene i studien viser derimot at barn er mer kapable enn det voksne gir dem æren for. Barns evne til å ta beslutninger øker sammen med mulighetene de får til å uttrykke sine meninger (Lundy, 2007, s. 938). Dette er sammenfallende med det en av

ungdommen også uttrykte der han opplevde at de vurderte han som for sårbare til å involveres i sitt eget liv. Lundy understreker at barnets beste helt klart er det som skal stå sentralt, men at barnas rett til å få deres perspektiver betraktelig vektlagt ikke kan bli satt til side med bakgrunn i at de voksne vet hva som er best for dem (Lundy, 2007, s. 938). Barnet har behov for å oppleve en viss form for innflytelse for eget liv (Lundy, 2007, s. 937–939). Denne innflytelsen kan komme til uttrykk på mange måter, og kan motivere og engasjere barnet til å ville delta i dialogene og få muligheten til å medvirke.

7.2 Systemet betydning

Barns medvirkning påvirkes av tilliten barnet, fosterforeldre og biologiske foreldre har til systemet. Tilliten til systemet blir påpekt som sentralt, i mine funn, for at kontaktpersoner skal komme i posisjon til barna. Det betyr at kontaktpersoner ikke bare er avhengig av at barna, fosterforeldre eller biologiske foreldre har tillit til dem, men at samfunnet som helhet har tilliten til dem. Dette omhandler at barneverntjenesten er avhengig av et positivt rykte som omhandler tillit og ikke redsel og mistillit rettet mot seg. Kontaktpersoners oppgave påvirkes av samfunnets normer, regler; både uformelle og formelle, medias fremstilling av barneverntjenesten m.m. Barna lever i et direkte forhold til systemet, der deres livsverden invaderes av systemverden (Vagli, 2019, s. 101). Tidligere ble en av ungdommens opplevelse nevnt hvordan hans erfaringer ved å ikke bli hørt fortsatt påvirket han den dag i dag. Han beskrev det som et mentalt fengsel. Hans opplevelse av at systemet invaderte hans private sfære har i ettertid hatt negativ påvirkning for hans psykiske helse.

Tilliten barnet har til systemet oppfattes som en sentral faktor for i hvilken grad barnet opplever rom for å ytre sine meninger. Rommet skal gi barn og unge motivasjon og engasjement til å uttrykke seg (Lundy, 2007, s. 933; Paulsen, 2016). Fagpersonene har en plikt til å sikre barns motivasjon og engasjement i å uttrykke sine meninger. Barn får tillit til systemet ved å bli involvert, hørt og få informasjon. Et sted å ha samtaler ble påpekt som sentralt for at barn skulle ha muligheten for å medvirke. Et rom der barna føler seg trygge nok til å ytre sine perspektiver og meninger betraktes som sentralt for barns muligheter for å medvirke.

Brodie m.fl (2009, s.40) sier at for å forstå en persons ønsker må man sette den personen først. Barnet er i sentrum og burde være sentrale aktører i avgjørelser som omhandler deres liv. Dette påpekes også av en av ungdommene i studien. At barn skal være mer i sentrum av prosessen, beslutningene og avgjørelsene er også blitt et større satsningsområde i senere tid.

Dette finner en blant annet i den nye oppvekstreformen (bufdri, 2020). Brunfenbrenner viser i sin bioøkologiske modell i hvilken grad barnet i sentrum påvirkes av alle forhold og relasjoner rundt seg (Boon et al., 2012, s. 390). Modellen tydeliggjør et spesielt element for denne studien, der modellen i større grad synliggjør barn under barneverntjenestens omsorg sitt direkte forhold til systemet. Lipsky (2010) løfter frem i sin teori om bakke-byråkrater, kontaktpersoners utfordringer i møte med systemet, politikken og lovverket. Kontaktpersoner jobber i en draging mellom å ivareta barnet medvirkning i uplanlagt flytting både på et relasjonelt- samt et system nivå. Funnene viser at samtlige av informantene påpekte et relasjonelt forhold styrt av systemets føringer.

I mine funn fremkommer det at er vanskelig å ivareta barnet medvirkning i uplanlagt flytting fra fosterhjem. Mangel på tid løftes frem som en faktor hemmer og begrenser medvirkningsmuligheter. Det trengs tid for å etablere tillit i relasjoner. Tilliten til systemet er ofte noe som er fraværende hos barna ettersom de allerede har opplevd at det offentlige har tråd over en grense i deres familieliv. Kontaktpersoner har dermed ikke bare en jobb å gjøre hva gjelder å bygge tillit mellom dem og barnet, men også med å bygge tilliten mellom barnet og systemet. På samme tid som tiden går imot står også kontaktpersoners tilgang på ressurser slik som fosterhjem i motstand. Dette er sentralt til hvorfor fagpersonene beskriver ivaretagelsen av medvirkning som vanskelig, samtidig som noen av de beskrev å måtte stå i en skvis mellom barnet og fosterforeldrene.

7.2.1 «Den byråkratiske driten»

En av ungdommene ba barneverntjenesten kutte ut «den byråkratiske driten». Uttalelsen løfter frem det barn ofte kan oppleve når de er under barneverntjenestens omsorg. Barna kan ofte oppleve å bli overkjørt og «kastet» rundt basert på det fagpersoner mener er til deres beste. Denne vurderingen styres av kontaktpersoners forståelse av barn som sårbare, samt kontaktpersoners tilgang på ressurser. En av fagpersonene vist forståelse for at barna ofte kan føle seg som en «kasteball» i systemet. Kontaktpersonene står som nevnt ofte i en draging mellom det de tenker er til barnets beste, samt tilgangen de har på ressurser for å tilrettelegge for at barnets beste omsorg. Ungdommen la vekt på at de har behov for kontaktpersoner som hører på dem i større grad til tross for motstridende føringer fra overordnede. Som kontaktperson vil systemets- og politikken føringer være synlige i møte med barna (Boon et al., 2012; Lipsky, 2010). Han ba i den forstand kontaktpersoner om å slutte å se på barna som kun avhengige og uselvstendige personer. Han ønsket at kontaktpersonene skulle ta seg mer tid til å forstå barns resilient og evne til å ta beslutninger i eget liv. Både i denne studien, samt

andre studier så fremkommer det at kontaktpersoner er motiverte for at barn skal delta og involveres. Det synes derimot å være ulike organisatoriske barrierer. De påpeker blant annet også at barns deltakelse virker å være mer uklar og komplisert enn det som fremkommer i politikken (Seim & Slettebø, 2017). Denne utfordringen kan også gjenspeiles i kontaktpersoners skjønnsutøvelse. Lipsky legger også vekt på tvetydigheten i arbeidet (Lipsky, 2010). Det fremkommer her en ubalanse mellom barnets opplevelser og ønsker om å få være del i avgjørelser som påvirker dens liv, samt systemets føringer og kontaktpersoner fleksibilitet til å utøve skjønn.

Den byråkratiske driten speiler flere forhold i barnevernets omsorgsoppgave ikke bare fra barnas perspektiv, men også fra kontaktpersoners perspektiv. Det kan være konfliktpreget å arbeide under forhold der kontaktpersoner tanker og holdninger (Lipsky, 2010; Vagli, 2019, s. 101) på mange måter utfordres av overordnede makter (Lipsky, 2010; Vagli, 2019, s. 101). Slik en av fagpersonene påpekte har ikke barn muligheten for å komme i posisjon til å velge eller medvirke i beslutninger i uplanlagt flytting fra fosterhjem. Dette ettersom det ikke foreligger andre alternativer ifølge fagpersonene. Dette stiller jeg meg derimot kritisk til. Ikke bare med bakgrunn i egne tanker, derimot også tatt en av ungdommenes uttalelse om muligheten for å velge andre forhold i livet, som for eksempel valg av skole. Han legger vekt på muligheten for en delvis medvirkning. Derimot kan jeg stille meg bak dilemmaet fagpersonene uttrykker, der alternativet om å ikke flytte ei heller velge nytt fosterhjem ikke foreligger. Noe som stiller barnet reelle medvirkning i uplanlagt flytting under press.

8.0 Avslutning og konklusjonen

8.1 Oppsummering og avsluttende bemerkning: «*innflytelse uten alternativ*»

Studiens formål var å utforske hvordan fagpersoner bedre kan ivareta barnets medvirkning i uplanlagt flytting fra fosterhjem. Studien ønsket å utforske følgende problemstilling;

«Hvordan ivaretas barnets perspektiv og barns rett til medvirkning ved uplanlagte flyttinger under barnevernets omsorg?»

For å besvare problemstillingen fortok jeg en kvalitativ forskningsstrategi der formålet var å gå i dybden av informantenes egne forståelser og opplevelser av tematikken. Jeg foretok seks semistrukturerte intervjuer der hensikten var å la informantene fortelle om sine opplevelser rundt gitt tema. Den teoretiske forankringen kom frem i lys av datasettet. Lipsky sin teori om bakke byråkrater (Lipsky, 2010) og Lundy's teori om fire elementer for barns medvirkning (Lundy, 2007) bidrar til å utforske dilemmaet kontaktpersoner står ovenfor i arbeidet for å ivareta barns medvirkning i uplanlagt flytting.

Det trengs en landsby for å oppdra et barn. I mine funn kommer det frem at det er komplekst og sammensatt å ivareta barnets perspektiv og medvirkningsperspektiv. Det blir beskrevet som vanskelig og svært kaotisk da det innebærer mange elementer og påvirkningsfaktorer. Brunfenbrenner (Boon et al., 2012) ble brukt som en innramming for å belyse dette perspektivet, der hans modell ble brukt for å tidliggjøre barnets direkte forhold til systemet. Ivaretagelse av medvirkningsretten til barn kan ikke alene legges på kontaktpersoner i barneverntjenestens plikt. Barnets muligheter for å medvirke er avhengig av mange forhold; systemets føringer, kontaktpersoners skjønnsutøvelse, fosterforeldres avgjørelser, samt relasjonene barnet har til fosterforeldrene og kontaktpersonene. Fosterforeldrene kan i mange tilfeller også stå i en bedre posisjon til å tilrettelegge for barnets medvirkning i uplanlagt flytting enn kontaktpersonene. Dette vil jeg understreke som et sentralt funn i studien, og ønsker å synliggjøre ansvarsfordelingen, samt ansvarsfraskrivelsen som fremkommer.

8.2 Oppgavens styrker, svakheter og utfordringer

Studien har tatt utgangspunkt i seks informanter. Ved et større antall informanter ville studiens pålitelighet veie tyngre. Samtidig var utvalget skjevt fordelt der utvalg 1, unge voksne som tidligere hadde opplevd uplanlagt flytting, utgjorde to av de seks informantene. Basert på det få antallet informanter og den skjeve fordelingen kan ikke mine funn generaliseres til hvordan kontaktpersoner ivaretar barnets medvirkning. Derimot var formålet

med studien å utforske og få en dypere forståelse av utfordringene med å ivareta medvirkning, samt viktigheten med å få mulighet til å medvirke for barn. Erfaringene og opplevelsene til informantene var ønsket å få frem i studien. Studien representerer et knippe utvalg med særegne erfaringer vedrørende hvordan medvirkningen ivaretas i uplanlagt flytting fra fosterhjem. Dette betraktes også som en *Styrke* i studien.

Jeg har vært bevisst min forforståelse, men som et fortolkende vesen kan jeg ikke være sikker at analysen av datamaterialet har vært uten forstyrrelser av min forforståelse.

I forskningsprosessen har jeg møtt på noen sett med *utfordringer*. Jeg har erfart utfordringer med å rekruttere unge voksne som tidligere har erfart uplanlagt flytting fra fosterhjem. Jeg har gått gjennom mange instanser og organisasjoner og endte til slutt opp med to informanter med egne erfaringer. Utfordringene har bunnet i manglende interesse eller ønske om å delta, samt barneverntjenestens tanke om å verne om dem. Der svaret fra noen tjenester var at det ble vurdert for belastende for dem å delta i nok et forskningsprosjekt.

8.3 Behov for videre forskning og implementering i praksis

Studien stiller seg bak funn fra tidligere forskning som etterlyser mer studier som inkluderer barnets perspektiv og erfaringer. Videre vil denne studien understreke behovet for videre forskning på belastningen uplanlagt flytting fra fosterhjem vil ha på barn, samt hvordan en kan forbygge flyttingene. Eller eventuelt se på hva som gjør uplanlagt flytting mer håndterbart for barna. Det er her studien vil understreke medvirkningsperspektivet som en viktig faktor. Studien vil også bemerke viktigheten med å ta forskning videre hva gjelder å styrke fosterhjemmene slik en kan forsøke å motvirke uplanlagt flytting. Dette stilles spesielt sterk ettersom fosterhjemsrekrutteringen blir et kommunalt ansvar etter oppvekstreformen settes i verk (barne- og likestillingsdepartementet, 2021). I studiens funn fremkommer det blant annet en fordel med et todelt barnevern i fosterhjemsarbeidet, med tanke på barnets medvirkning i uplanlagt flytting. En av fagpersonene påpekte at de med denne fordelingen har et større sikkerhetsnett hvor de ulike instansene passer på hverandre i form av å inkludere barnet i prosessen.

Videre fremkommer det i studien at det er mangel på prosedyrer i hvordan kontaktpersoner faktisk skal håndtere uplanlagte flyttinger, samt ivareta barnets medvirkning i akutte situasjoner. Forsterke kompetansen, kunnskapen og redskapene til fosterhjemmene tydeliggjøres her som sentralt. Dette da det også fremkommer at fosterforeldre også har en sentral rolle i hvorfor medvirkningen til barna kan være fraværende. For å komme med en i

avsluttende bemerkning, det trengs en landsby for å oppdra et barn. Kontaktpersoner kan ikke alene stilles ansvarlig for å ivareta barnets medvirkning i akutte situasjoner. I slike tilfeller trengs det er større løft i praksis der en også stiller større krav til fosterforeldrene.

9.0 Referanser

Andersen, B. (2021, mai 12). *Statsforvalteren avdekket alvorlige lovbrudd i barnevernssak: – Barn*

måtte flytte 15 ganger. NRK. https://www.nrk.no/nordland/statsforvalteren-avdekket-alvorlige-lovbrudd-i-barnevernssak_-_barn-matte-flytte-15-ganger-1.15494355

Askheim, O. P. (2017). Brukermedvirkningsdiskurser i den norske velferdspolitikken. *Tidsskrift for*

velferdsforskning, 20(02), 134–149. <https://doi.org/10.18261/issn.2464-3076-2017-02-03>

Backe-Hansen. (2009). Hvordan motvirke og forebygge utilsiktet flytting fra fosterhjem. *Norsk*

institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.

https://bibliotek.buudir.no/BUF/101/Hvordan_motvirke_og_forebygge_utilsiktet_flytting_fra_fosterhjem.pdf

Backe-Hansen, E. (2016). Barn og unges medvirkning i barnevernet – hvorfor og hvordan? *NMH-*

publikasjoner 2016:4, 9, 12.

Backe-Hansen, E., Christiansen, Ø., & Havik, T. (2013). *Utilsiktet flytting fra fosterhjem: En*

litteratursammenstilling (NOVA Notat NOVA Notat 2/13; NOVA Notat, s. NOVA Notat 2/13).

Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA).

<https://doi.org/10.7577/nova/notat/2013/2>

Barne- og likestillingsdepartementet. (2017). *Prop.169 L. Endring i barnevernloven mv. (Bedre*

rettssikkerhet for barn og foreldre). (prop. 169 L). Barne- og likestillingsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/23e2789a4faf47a4b32ea0867ad3a111/no/pdfs/prp201620170169000dddpdfs.pdf>

Barne- og likestillingsdepartementet. (2021). *Prop. 133 L. Lov om barnevern (barnevernsloven) og lov*

om endringer i barnevernloven. [Prop. 133 L]. Barne- og likestillingsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/f325e4de00fb472f85a7a2b94124f531/no/pdfs/prp202020210133000dddpdfs.pdf>

Barne,- ungdom og familiedirektoratet. (u.å). Ulike typer fosterhjem. Hentet fra:

<https://ny.buudir.no/fosterhjem/ulike-typer-fosterhjem/>

- Barnekonvensjonen. (1999). Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk lov. (Lov-1999-05-21-30). Hentet fra: <https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/1999-05-21-30>
- Barnevernloven. (1992). Lov om barneverntjenester. (LOV-1992-07-17-100). Hentet fra: <https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/1992-07-17-100>
- Bergli, K. S. (2017). *Barns stemme og medvirkning i akuttsaker. En studie av barnevernets ivaretagelse av barnets rett til å bli hørt og til å medvirke i akutte saker* [Høyskolen i Oslo og Akerhus]. <https://oda.oslomet.no/oda-xmlui/bitstream/handle/10642/5364/Bergli.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Bolin, A. (2018). Organizing for agency: Rethinking the conditions for children's participation in service provision. *International Journal of qualitative studies on health and well-being*.
- Boon, H. J., Cottrell, A., King, D., Stevenson, R. B., & Millar, J. (2012). Bronfenbrenner's bioecological theory for modelling community resilience to natural disasters. *Natural Hazards*, 60(2), 381–408. <https://doi.org/10.1007/s11069-011-0021-4>
- Borge, A. I. H. (2018). *Resiliens: Risiko og sunn utvikling*. Gyldendal.
- Braun, V., & Clarke, V. (2013). *Successful Qualitative Research: A Practical Guide for Beginners*. SAGE.
- Brodie, E., Cowling, E., Nissen, N., Paine, A. E., Jochum, V., & Warburton, D. (2009). *Understanding participation: A literature review*. NCVO.
- Brun, M., & Toresen, G. (2018). *Barnas barnevern: Trygt, nyttig og samarbeidende for barn* (I. Steinrem, Red.).
- Bunkholdt, V. (2017). *Fosterhjemsarbeid: Fra rekruttering til tilbakeføring*. Gyldendal akademisk.
- Chambers, R. M., Crutchfield, R. M., Willis, T. Y., Cuza, H. A., Otero, A., Goddu Harper, S. G., & Carmichael, H. (2018). "It's just not right to move a kid that many times:" A qualitative study of how foster care alumni perceive placement moves. *Children and Youth Services Review*, 86, 76–83. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2018.01.028>

- Hasle, B., Olson, B. H., Høiseth, J. R., & Kildal, C. (2021). *Profesjonelles barnesyn – en utfordring for barnets medvirkning?* <https://fonteneforskning.no/forskningsartikler/profesjonelles-barnesyn--en-utfordring-for-barnets-medvirkning-6.19.833728.7c59bffd23>
- Havik, T., & Christiansen, Ø. (2009). *Plassert av barnevernet—Får barnet en situasjon preget av stabilitet?* 87(1). https://www-idunn-no.ezproxy.uis.no/file/pdf/33204901/plassert_av_barnevernet_-_far_barnet_en_situasjon_preget_av_stabilitet.pdf
- Heimer, M., Näsman, E., & Palme, J. (2018). Vulnerable children's rights to participation, protection, and provision: The process of defining the problem in Swedish child and family welfare. *Child & Family Social Work*.
- Holland, S. (2009). Listening to Children in Care: A Review of Methodological and Theoretical Approaches to Understanding Looked after Children's Perspectives. *Children & Society*, 23(3), 226–235. <https://doi.org/10.1111/j.1099-0860.2008.00213.x>
- Husby, I. S. D., Slettebø, T., & Juul, R. (2018). Partnerships with children in child welfare: The importance of trust and pedagogical support. *Child & Family Social Work*. <https://doi.org/10.1111>
- Jedwab, M., Xu, Y., & Shaw, T. V. (2020). Kinship care first? Factors associated with placement moves in out-of-home care. *Children and Youth Services Review*, 115, 105104. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2020.105104>
- Kvello, Ø. (2012). *Tidlig barneverninnsats med utgangspunkt i tilknytningsforskning*. 89(3), 19.
- Kvello, Ø. (2019). *Barn i risiko skadelige omsorgssituasjoner* (2. utg., Bd. 5). Gyldendal akademisk.
- Lipsky, M. (2010). *Street-Level Bureaucracy, 30th Anniversary Edition: Dilemmas of the Individual in Public Service*. Russell Sage Foundation.
- Lundy, L. (2007). «Voice» Is Not Enough: Conceptualising Article 12 of the United Nations Convention on the Rights of the Child. *British Educational Research Journal*, 33(6), 927–942.

Nyseter, T. (2021, mai 11). *Samvær har i mange år vært praktisert på en rigid og ureflektert måte.*

<https://fontene.no/fagartikler/samvar-har-i-mange-ar-vart-praktisert-pa-en-rigid-og-ureflektert-mate-6.47.789650.0364a41834>

Ormstad, S. S. (2020). *Barn og unges medvirkning i barnevernet.* (Nr. 2020). Folkehelseinstituttet.

Paulsen, V. (2016). Ungdommers erfaringer med medvirkning i barnevernet. *Fontene Forskning*, 4–15.

Seim, S., & Slettebø, T. (2017). Challenges of participation in child welfare. *European Journal of Social Work*, 20(6), 882–893. <https://doi.org/10.1080/13691457.2017.1320531>

Skavhaug, R. F. (2021, januar 28). *Noen barn trenger mer enn bare kjærlighet.*

<https://fontene.no/fagartikler/noen-barn-trenger-mer-enn-bare-kjarlighet-6.47.763083.3abb08dded>

Slettebø, T., Briseid, K., Brodtkorb, E., Skjeggstad, E., Sverdrup, S., & Sørensen, T. (2019). *Godt nok barnevern? Forståelser av forsvarlighet og internkontroll i den kommunale barneverntjenesten.* (Nr. 2019/3). VID.

https://bibliotek.bufdir.no/BUF/101/Godt_nok_barnevern_Forstaelser_av_forsvarlighet_og_internkontroll_i_den_kommunale_barneverntjenesten.pdf

Sæbjørnsen, S. E. N., & Willumsen, E. (2017). Service user participation in interprofessional teams in child welfare in Norway: Vulnerable adolescents' perceptions. *Child & Family Social Work*, 22, 43–53. <https://doi.org/10.1111/cfs.12242>

Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse en innføring i kvalitative metoder.* Fagbokforl.

Thomassen, M. (2016). *Vitenskap, kunnskap og praksis innføring i vitenskapsfilosofi for helse- og sosialfag* (1. utg.). Gyldendal akademisk.

Vagli, Å. (2019). Ubehag i barnevernsarbeid. I *Ubehaget i sosialt arbeid*. (1. utg., Bd. 3). Gyldendal Akademisk.

Ødegård, A., Lohne, M., & Willumsen, E. (2015). Utilsiktet flytting fra fosterhjem—En kvalitativ studie av fosterforeldrenes erfaringer. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 92(03), 169–181.

Vedlegg 1 – Intervjuguide master 2021

Fase 1: Rammesetting	1. Uformell prat (5 min) 2. Informasjon (5-10 min) <ul style="list-style-type: none"> - Informere deltakeren om teamet for samtalen. Hva som er bakgrunnen for temaet og formålet. Jeg vil også presisere at dette prosjektet ikke har til hensikt å samle inn opplysninger om helse, eller om tredje person, og at all omtale av tredje person må gjøres anonymisert jf: ikke bruke navn, men «fostermor/far» og «barn i fosterhjem» hvis en skal omtale aktuelle tredje personer. - Videre vil jeg forklare hva intervjuet skal brukes til, og deltakerens rettigheter som er viktige i gjennomføringen av intervjuet og behandlingen av personopplysninger i etterkant. Jeg gjør rede for taushetsplikten, anonymiteten og personvernet. - Deretter spør jeg deltaker om det er noe som er uklart når det gjelder forskningen og intervjuet, og om personene har eventuelle spørsmål. - Før intervjuet begynner er det viktig at jeg har samlet inn samtykke (dette med underskrift på et samtykkeskjema, men også verbalt samtykke ifht. informasjonen personene har tilegnet seg fra informasjonsskrivet. Samtykket skal også gjelde for opptak, og jeg vil minne om dette. - Dersom samtykke til opptak gis, starter jeg opptaket.
Fase 2: Erfaring	3. Overgangsspørsmål (10 min) <ul style="list-style-type: none"> - Jeg starter med å spørre deltakeren om hvilke erfaringer de har med å arbeide med barn som opplever uplanlagte flyttinger fra fosterhjem. - Deretter spør jeg om personene kan bruke noen minutter på å skrive ned stikkord for hva den enkelte mener kjennetegner en uplanlagt flytting.
Fase 3: Fokusering	4. Nøkkelspørsmål <ul style="list-style-type: none"> • 1. Kan du fortelle meg litt om omfanget av uplanlagte flyttinger fra fosterhjem? • 2. Hva tenker du om barnas opplevelser rundt å plutselig måtte flytte fra fosterhjem? • 3. I hvilken grad opplever du at barna blir involvert i disse flyttingene? Er det prosedyrer og retningslinjer rundt dette. • 4. Dersom du erfarer en god grad av tilrettelegging av barnas medvirkning i slike flyttinger, hvilke elementer spiller da inn? Hva fremmer medvirkningen, og eventuelt også hemmer den?

	<ul style="list-style-type: none">• 5. Har du tanker og/eller råd til hva som kunne blitt gjort annerledes, av barnevernstjenesten og fosterforeldrene?
Fase 4: Tilbakeblikk	5. Oppsummering (10 min) <ul style="list-style-type: none">- På slutten vil jeg gå gjennom den praktiske oppgaven fra starten, og oppsummere kort det jeg har hørt at deltakerne har fortalt.- Dette gjør jeg også for å få bekreftelse fra deltakeren om at jeg har forstått han/hun riktig. Og basert på dette forhøre meg om det er noe de ønsker å tilføye.

Vedlegg 2: Informasjonsskriv Utvalg 1

«Ivaretagelse av barns medvirkning i forbindelse med uplanlagt flytting fra fosterhjem»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å se på ivaretagelsen av barns medvirkning i forbindelse med uplanlagte flyttinger. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med denne undersøkelsen er å se på i hvilken grad og hvordan barns medvirkning blir ivaretatt i uplanlagte flyttinger fra fosterhjem. Dette med utgangspunkt i barns egne opplevelser og erfaringer, sammen med fagpersoners erfaringer rundt hvordan medvirkningen blir ivaretatt i slike flyttinger.

Totalt ble det i utgangen av 2019 registrert 8616 barn bodde i fosterhjem. Fosterhjem er dermed et av de tiltakene som oftest blir brukt for barn som er under barnevernstjenestens omsorg (bufdir, 2020).

I en litteraturgjennomgang gjort i regi av NOVA understrekes behovet for mer forskning om barn og unges synspunkter, dertil studier som fremmer barnas medvirkning (Backe-Hansen et al., 2013, s. 57). Det påpekes også at det trengs studier som ser på elementer som fremmer stabilitet i fosterhjems plasseringer. Dette blant annet gjennom å se på faktorer som skaper suksess både hos fosterforeldre, men også hos barna bosatt i fosterhjem (Backe-Hansen et al., 2013, s. 57; Ødegård et al., 2015, s. 180). Med dette som bakgrunn vil formålet med denne studien være å undersøke opplevelsene barna har med uplanlagt flytting fra fosterhjem og i hvilken grad de opplever egen medvirkning i slike situasjoner. Samtidig vil dette suppleres med kunnskapen og erfaringen fagpersoner har med ivaretagelsen av barns medvirkning i slike flyttinger.

Med bakgrunn i dette er det utformet et forskningsspørsmål/problemstilling;

«Hvordan ivaretas barnets perspektiv og barns rett til medvirkning ved uplanlagte flyttinger under barnevernets omsorg?»

-Hvordan opplever fosterbarn som har opplevd uplanlagte flyttinger at deres perspektiv og rett til medvirkning ble ivaretatt?

-Hvordan mener saksbehandlere at barnets perspektiv og rett til medvirkning kan/skal ivaretas ved uplanlagte flyttinger fra fosterhjem?

-Hva fremmer eller hemmer ivaretagelse av barnets perspektiv og rett til medvirkning ved uplanlagte flyttinger fra fosterhjem.

Oppgis det opplysninger om tredjeperson, må dette gjøres anonymt ved å ikke bruke navn. Bruk derimot begreper som «kontaktpersoner», «fostermor» og «fosterfar». Dersom det også oppgis opplysninger om helsemessige forhold vil jeg måtte avbryte og avlede dette innpå opplysninger som gjelder dette prosjektet formål. Informasjon om personopplysninger til eventuelle tredjepersoner inngår ikke i dette prosjektet.

Dette er en masteroppgave gjort i regi av masterprogrammet Master i sosialfag m/fordypning i barnevern ved Universitetet i Stavanger.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Stavanger er ansvarlig for prosjektet v/førstemanuensis Hulda Mjöll Gunnarsdóttir (min veileder) er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta i studien enten fordi du er mellom 18-25 år, og tidligere har erfart uplanlagte flyttinger fra fosterhjem, en eller flere ganger.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i dette prosjektet innebærer det at du deltar i et intervju. Dette kan ta ca. 45 minutter.

Intervjuet går ut på å ha en dialog med noen åpne spørsmål som omhandler hvilke opplevelser du har med de uplanlagte flyttingene, og hvordan du opplevde at medvirkningen din ble ivaretatt. Jeg vil gjerne høre om din erfaring og om hvordan du opplevde at dine synspunkter ble ivaretatt i denne situasjonen

I gjennomføringen av intervjuet vil jeg bruke en lydopptaker, og intervjuet vil være lagret på denne frem til prosjektet er ferdig. Dette betyr frem til ca. september 2021.

Dersom du er blitt rekruttert av fosterhjemstjenesten, barnevernstjenesten eller andre instanser til å delta i dette prosjektet, vil det skje anonymt. Det skal ikke være kjent for dem at du deltar i prosjektet, da ditt forhold til barnevernstjenesten eller andre forhold ikke skal påvirkes av deltakelsen i studiet. Alt vil anonymiseres.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene du gir til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Birgitte Lillestøl Hebnes, student som utfører dette prosjektet, har tilgang på de opplysningene som blir gitt.

Jeg vil låse lydopptakeren inn for å sikre at ingen uvedkommende får tilgang til opplysninger som blir oppgitt. Samtidig vil jeg i transkribering av intervjuet anonymisere det ved å erstatte kontaktopplysninger med koding.

Du vil ikke bli gjenkjent i publikasjonen av prosjektet.

Opplysninger som vil publiseres er dine anonymiserte erfaringer med uplanlagte flytting og opplevelsen av egen medvirkning.

På bakgrunn av Covid-19 situasjonen, kan det oppstå tilfeller der det kanskje blir nødvendig å ta i bruk Zoom (en digital plattform for kommunikasjon) for intervjuet. Dersom dette blir nødvendig, vil du bli informert om dette på forhånd, slik at du får mulighet til å forberede deg og vurdere om du vil være med på dette. Det vil, dersom dette blir nødvendig, bli brukt en lisensiert Zoom som tilhører Universitetet i Stavanger. Dette vil sikre ditt personvern og beskytte samtalen mot overvåking fra uvedkommende.

Hovedplanen er å gjennomføre intervjuet i et fysisk møte, ettersom dette vurderes som best i forhold til en god samtale og for å beskyttelse av ditt personvern. Zoom vil være plan B dersom det blir nødvendig av smittevernmessige årsaker. Sikkerhetstiltak for beskyttelse av personvernet vil bli vurdert og tatt i betraktning dersom bruk av digitale løsninger blir nødvendig.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er innen september 2021. Personopplysninger vil anonymiseres ved hjelp av koding, og lydopptaket vil slettes ved endt prosjekt, ca. september 2021.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra *Universitetet i Stavanger* har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Universitetet i Stavanger ved Veileder/prosjektansvarlig, Hulda Mjøll Gunnarsdottir (51831521 eller epost hulda.m.gunnarsdottir@uis.no) og Student, Birgitte Lillestøl Hebnes (48295529 eller epost hebnesbirgitte@gmail.com)
- Vårt personvernombud på Universitetet i Stavanger kan kontaktes på personvernombud@uis.no. Kontaktperson for personvern ved Samfunnsvitenskapelig fakultet er Marianne Gjerlaugsen.

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Hulda M. Gunnarsdottir
Prosjektansvarlig
(Forsker/veileder)

Birgitte L. Hebnes
student

Vedlegg 3: Informasjonsskriv utvalg 2

«Ivaretagelse av barns medvirkning i forbindelse med uplanlagt flytting fra fosterhjem»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å se på ivaretagelsen av barns medvirkning i forbindelse med uplanlagte flyttinger. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med denne undersøkelsen er å se på i hvilken grad og hvordan barns medvirkning blir ivaretatt i uplanlagte flyttinger fra fosterhjem. Dette med utgangspunkt i barns egne opplevelser og erfaringer, sammen med fagpersoners erfaringer rundt hvordan medvirkningen blir ivaretatt i slike flyttinger.

Totalt ble det i utgangen av 2019 registrert 8616 barn bodde i fosterhjem. Fosterhjem er dermed et av de tiltakene som oftest blir brukt for barn som er under barnevernstjenestens omsorg (bufdir, 2020).

I en litteraturgjennomgang gjort i regi av NOVA understrekes behovet for mer forskning om barn og unges synspunkter, dertil studier som fremmer barnas medvirkning (Backe-Hansen et al., 2013, s. 57). Det påpekes også at det trengs studier som ser på elementer som fremmer stabilitet i fosterhjems plasseringer. Dette blant annet gjennom å se på faktorer som skaper suksess både hos fosterforeldre, men også hos barna bosatt i fosterhjem (Backe-Hansen et al., 2013, s. 57; Ødegård et al., 2015, s. 180). Med dette som bakgrunn vil formålet med denne studien være å undersøke opplevelsene barna har med uplanlagt flytting fra fosterhjem og i hvilken grad de opplever egen medvirkning i slike situasjoner. Samtidig vil dette suppleres med kunnskapen og erfaringen kontaktpersoner har med ivaretagelsen av barns medvirkning i slike flyttinger.

Med bakgrunn i dette er det utformet et forskningsspørsmål/problemstilling;

«Hvordan ivaretas barnets perspektiv og barns rett til medvirkning ved uplanlagte flyttinger under barnevernets omsorg?»

-Hvordan opplever fosterbarn som har opplevd uplanlagte flyttinger at deres perspektiv og rett til medvirkning ble ivaretatt?

-Hvordan mener saksbehandlere at barnets perspektiv og rett til medvirkning kan/skal ivaretas ved uplanlagte flyttinger fra fosterhjem?

-Hva fremmer eller hemmer ivaretagelse av barnets perspektiv og rett til medvirkning ved uplanlagte flyttinger fra fosterhjem.

Oppgis det opplysninger om tredjeperson, må dette gjøres anonymt ved å ikke bruke navn. Bruk derimot begreper som «barn», «fostermor» og «fosterfar». Opplysninger om helsemessige forhold skal heller ikke oppgis, ettersom taushetsplikten er viktig å opprettholde gjennom studie. Opplysninger om diagnose, kjønn, spesifikke kjennetegn til barnet, familie eller spesifikt for enkelt situasjoner skal derfor ikke meddeles i intervjuet. Informasjon om personopplysninger til eventuelle tredjepersoner inngår ikke i dette prosjektet.

Dette er en masteroppgave gjort i regi av masterprogrammet Master i sosialfag m/fordypning i barnevern ved Universitetet i Stavanger.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Stavanger er ansvarlig for prosjektet v/førstemanuensis Hulda Mjöll Gunnarsdóttir (min veileder) er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta i studie dersom du som fagperson har jobbet eller jobber med barn som har opplevd uplanlagte flyttinger fra fosterhjem.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i dette prosjektet innebærer det at du deltar i et intervju. Dette kan ta ca. 45 minutter.

Som fagperson vil jeg i intervjuet stille deg spørsmål om dine erfaringer med ivaretagelsen av barns medvirkning i uplanlagte flyttinger fra fosterhjem. Jeg vil gjerne høre om din erfaring og om hvordan du opplevde at barnas synspunkter ble ivaretatt i denne situasjonen. Det er viktig å understreke viktigheten med å overholde taushetsplikten gjennom intervjuet.

Informasjon og opplysninger som kan gjenkjenne enkeltpersoner skal ikke oppgis, kjønn, alder, navn, helseopplysninger, diagnoser osv. skal dermed ikke oppgis.

I gjennomføringen av intervjuet vil jeg bruke en lydopptaker, og intervjuet vil være lagret på denne frem til prosjektet er ferdig. Dette betyr frem til ca. september 2021.

Det skal ikke være kjent for at du deltar i prosjektet, da ditt arbeidsforhold ikke skal påvirkes av deltakelsen i studiet. Alt vil anonymiseres.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene du gir til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Birgitte Lillestøl Hebnes, student som utfører dette prosjektet, har tilgang på de opplysningene som blir gitt.

Jeg vil låse lydopptakeren inn for å sikre at ingen uvedkommende får tilgang til opplysninger som blir oppgitt. Samtidig vil jeg i transkribering av intervjuet anonymisere det ved å erstatte kontaktopplysninger med koding.

Du vil ikke bli gjenkjent i publikasjonen av prosjektet.

Opplysningene som publiseres, gitt av deg som fagperson i arbeidet med barn som har opplevd uplanlagte flyttinger, innebærer i hvilken grad du erfarer at det blir tilrettelagt for barnas mulighet til å medvirke i slike flyttinger. Annen informasjon relevant for studie kan også publiseres. Andre opplysning som ikke er relevant for studie vil ikke tas med i prosjektet. Opplysninger som dette er, slik nevnt lengre oppe, kjønn, navn, diagnoser, helsemessige forhold o.l.

På bakgrunn av Covid-19 situasjonen, kan det oppstå tilfeller der det kanskje blir nødvendig å ta i bruk Zoom (en digital plattform for kommunikasjon) for intervjuet. Dersom dette blir nødvendig, vil du bli informert om dette på forhånd, slik at du får mulighet til å forberede deg og vurdere om du vil være med på dette. Det vil, dersom dette blir nødvendig, bli brukt en

lisensiert Zoom som tilhører Universitetet i Stavanger. Dette vil sikre ditt personvern og beskytte samtalen mot overvåking fra uvedkommende.

Hovedplanen er å gjennomføre intervjuet i et fysisk møte, ettersom dette vurderes som best i forhold til en god samtale og for å beskytte av ditt personvern. Zoom vil være plan B dersom det blir nødvendig av smittevernmessige årsaker. Sikkerhetstiltak for beskyttelse av personvernet vil bli vurdert og tatt i betraktning dersom bruk av digitale løsninger blir nødvendig.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er innen september 2021. Personopplysninger vil anonymiseres ved hjelp av koding, og lydopptaket vil slettes ved endt prosjekt, ca. september 2021.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra *Universitetet i Stavanger* har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Universitetet i Stavanger ved Veileder/prosjektansvarlig, Hulda Mjøll Gunnarsdottir (51831521 eller epost hulda.m.gunnarsdottir@uis.no) og Student, Birgitte Lillestøl Hebnes (48295529 eller epost hebnesbirgitte@gmail.com)

- Vårt personvernombud på Universitetet i Stavanger kan kontaktes på personvernombud@uis.no. Kontaktperson for personvern ved Samfunnsvitenskapelig fakultet er Marianne Gjerlaugsen.

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Hulda M. Gunnarsdottir
Prosjektansvarlig
(Forsker/veileder)

Birgitte L. Hebnes
student

Vedlegg 4: Samtykkeerklæring

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *barn og unges erfaringer og opplevelser fra uplanlagte flyttinger fra fosterhjem*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- å delta i semistrukturert intervju
- At mine opplysninger lagres på lydopptak frem til endt prosjekt ca. september 2021.
- At mine anonymiserte opplysninger om erfaringen med barn som opplever uplanlagt flytting blir beskrevet i prosjektet.
- Dersom smittevernhensyn gjør det nødvendig, samtykker jeg i å møte til intervju via ZOOM (digital plattform for kommunikasjon).

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)